

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Kétnyelvű Német Nemzetiségi Óvoda- Bölcsőde

ZÁNKA

2026.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Intézmény OM-azonosítója: 036851	Készítette: <i>óvodaigazgató aláírása</i>
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:	
Nevelőtestület elfogadta Bognár -Egyed Katalin Steierlein Luca Fehér Fatima	Véleménynyilvánítók: <i>Óvodai Szülői Szervezet</i> <i>nevében névaláírás</i>
 <i>óvodaigazgató</i> Ph.	
Egyetértését kinyilvánító, jóváhagyó Fenntartó, működtető nevében névaláírás Dr. Oláh Kálmán Oktatási Intézményi Társulás elnöke <i>Ph.</i>	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2026. 09.01. határozatlan időre	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.zankaovi.hu	
Iktatószám: /2026.	

TARTALOM

Felhasznált jogszabályok.....	3
Az óvoda jogi státuszai, adatok	4
1. Bevezető.....	5
2. Gyermekkép, óvodakép.....	6
Gyermekképünk	6
3. Az óvodai nevelés feladatai.....	9
3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	9
3.2. Az egészséges életmód alakítása	9
3.2.1. Az egészséges életmód kialakítása érdekében az óvodai nevelés feladata	9
3.2.2. Az érzelmi nevelés erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	14
3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés	18
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	20
Az óvoda működési területe	20
4.1. Az óvoda személyi feltételei	20
4.2. Az óvoda tárgyi feltételei	23
4.2.1. Az óvoda berendezési tárgyai, eszközrendszere	23
4.3. Az óvodai élet megszervezése	24
NAPIREND.....	25
HETIREND.....	26
5. Az óvoda kapcsolatai.....	27
5.1. Óvoda-Család kapcsolata	27
5.1.2. Kapcsolattartás formái.....	28
5.2. Óvoda-Iskola kapcsolata	28
Formái:	28
5.3. Óvoda-Bölcsőde kapcsolata	29
5.4. Pedagógiai Szakszolgálat és az óvoda kapcsolata	29
5.5. Óvoda - Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolat	29
5.6. Óvoda - Faluház kapcsolata.....	29
5.7. Óvoda-Nemzetiségi Önkormányzat kapcsolata.....	29
5.8. Óvoda és a Bozzay Pál Általános Iskola kapcsolata.....	29
6. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	30
6.1. Játék.....	30
6.1.1. Feladatok	30
6.2. Verselés, Mesélés	32
6.3. Ének zene, népi játék, tánc	34
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	37
6.5. Mindennapos mozgás.....	38
6.6. A külső világ tevékeny megismerése	41
6.7. Érzelmi nevelés és a társas kapcsolatok hatása a nemzetiségi nyelvi feladatok megvalósításában.....	45
6.8. Munka jellegű tevékenységek	46
6.9. Tanulás	48
7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	49
7.1. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél	49
7.2. Az egészségesen fejlődő gyermek	49
7.3. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek	50
8. Ünnepek	50
9. Gyermekvédelem az óvodában.....	51
9.1. Az óvodánk gyermekvédelmi célja.....	52
9.2. Gyermekvédelmi felelős tevékenysége:	53
10. DIFFERENCIÁLÁS, INKLÚZIÓ, INTEGRÁCIÓ	54
Inklúzió	54
Integráció	54
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja	55
11. A PROGRAM TERVEZÉSE	58
12. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	60
13.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	61
Legitimációs záradék	
1. számú melléklet.....	62
Felhasznált szakirodalom	68

FELHASZNÁLT JOGSZABÁLYOK

	Név
2011. CXc. tv.	a nemzeti köznevelésről
20/2012. (VIII.31.) EMMI r.	a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet	az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok	A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
2023. évi LII. törvény	a pedagógusok új életpályájáról
401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet	a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZAI, ADATOK

Intézményi azonosítók az Alapító Okirat szerint	
Költségvetési szerv neve:	<i>Kétnyelvű Német Nemzetiségi Óvoda-Bölcsőde Zweisprachiger Nationalitäten Kindergarten- Krippe</i>
Költségvetési szerv rövidített neve:	<i>Óvoda Bölcsőde Zánka</i>
A költségvetési szerv székhelye:	<i>Zánka, Iskola utca 4. ovoda@zanka.hu 06/87 468-103</i>
Az intézmény OM azonosítója:	036851
Az intézmény típusa	köznevelési intézmény óvoda
Alapító okirat kelte és száma:	A/2/2021 2021. augusztus 26.
Az intézmény alapítószervének megnevezése	Zánka és Térsége Oktatási Intézményi Társulás
Alapítás éve:	1996.12.02.
Az intézmény törzskönyvi azonosítószáma (PIR száma):	666260
Az intézmény fenntartója és működtetője:	Zánka és Térsége Oktatási Intézményi Társulás
Felügyeleti szerv neve, és székhelye	8251, Zánka Iskola utca 11.
Óvodai férőhelyek száma	60 fő
Óvodai csoportok száma	2 vegyes életkorú csoport

1. BEVEZETŐ

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Programunkat az Óvodai nevelés országos alapprogramja a nemzetiség óvodai nevelés irányelve és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve szerint készítettük el.

Az óvodánkba különböző környezetből érkeznek gyermekek, akik nem csak szociális helyzetükben, hanem érettségi, neveltetési szintjükben is eltérnek egymástól. A mi feladatunk, hogy ezeket a szempontokat figyelembe véve nevelőmunkánk eredményeként a közösség kis részévé váljanak, alkalmazkodva egymáshoz, de megőrizve saját egyéniségüket. Az első időszakban legfontosabbnak tartjuk, hogy *felszabadultan és vidáman érkezzenek az óvodába*, és ez az érzés az egész napjukat végigkísérje. Napjaik kiegyensúlyozottan, nyugodt, harmonikus környezetben teljenek, őszinte, bizalmas kapcsolatban legyenek társaikkal és a felnőttekkel egyaránt.

A mindennapok során, ahogy egyre jobban megismerik környezetüket, alakuljon ki bennük a *társaikra való odafigyelés, az egymáshoz való alkalmazkodás képessége*, egymás segítése. Fontos, hogy idővel megtanulják betartani a szabályokat, és alakuljon ki feladattudatuk. Tudjanak rácsodálkozni a természetben és saját környezetükben rejlő szépre és jóra, örüljenek annak és becsüljék meg. Érthetően, tisztán fejezzék ki gondolataikat. *Szívesen beszéljenek, érdeklődők legyenek, kérdezzenek.* Rendelkezzenek gazdag képzelőerővel és ezt a különböző tevékenységi formákban (ábrázolás, irodalmi nevelés, matematikai nevelés, zenei nevelés, környezeti nevelés) juttassák kifejezésre.

Életkori sajátosságukból adódó nagyfokú mozgásigényüket tudják kielégíteni és minden területen kamatoztatni, úgy a sportban, mint a táncban egyaránt. Szívesen énekeljenek a nap minden szakaszában önállóan és társaikkal együtt.

Nevelői hitvallásunk:

*„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk minden próbát kiálljon.
Ha rosszat ültetünk bele, megmértelyezzük egész
életre... S ha jó magot ültetünk bele, egész
életében virágzik...”*

/Kodály Zoltán/

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekképünk

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.
ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó
eleven eszű és tevékeny ember váljon belőle.”*

/Varga Domokos/

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Óvodai nevelésünk abból a tényből indul ki, hogy az ember, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés és a környezeti hatások beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is egyaránt befolyásolják. Éppen ezért a gyermeknek életkoronként, (életkori szakaszonként) és egyénenként is változó testi, lelki szükségleteit elégítjük ki óvodánkban, annak érdekében, hogy elérjék az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.

Gyermekközpontú óvodai nevelésünkben a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatására törekszünk, hogy a gyermekek

- megfelelő kommunikációs képességekkel rendelkezzenek
- környezetbarát szokás-és normarendszerrel rendelkezzenek
- bátran mondják el véleményüket, bizalommal forduljanak társaikhoz és az őket körülvevő felnőttekhez
- szerezzenek sokféle közvetlen tapasztalatot, élményt, amelyek hozzájárulnak harmonikus testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz, hogy az iskolai életmódra alkalmassá váljanak
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés terén megfelelő szokásokkal ismerkedjenek meg
- személyiségük szabad kibontakoztatásához válják az önkifejezésük legfőbb formájává a játék, a játékban teljessédjék ki kreativitásuk
- testtartásuk, járásuk mozgáskultúrájuk legyen harmonikus
- ismerjék és ápolják mindazokat a hagyományokat, ünnepeket, melyekről óvodánkban megemlékezünk. (évszakokhoz fűződő hagyományos ünnepek, óvodánk által kialakított hagyományok)
- egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, *önmagukhoz képest fejlődjenek és a meglévő hátrányaik csökkenjenek*

Óvodai nevelésünk alapelve, hogy nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer *szakmailag önálló nevelési intézménye*, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Óvodánk két csoporttal működik, 1980-ban épült. A falu centrumában, nagyon szép környezetben, Balatonra néző hatalmas ablakaival, két hatalmas teraszával, melyet nagy alapterületű óvodakert övez - adja a teret a község és a környező falvak óvodás gyermekeinek neveléséhez. Csoportszobáink tágasak, világosak, kertre, délre néző fekvésűek. Csoportszobán belül tagoljuk a játéktereket, hogy legyen módja a gyerekeknek a tanulásra, csendes elvonulásra, meseolvasásra, szerepjátékszásra, legyen hely körjátékozásra, mozgásra, közös tevékenykedésre. Berendezésük a gyermekek számára elérhető magasságú játékpolicok, játszószőnyeg, szerepjátékra lehetőséget adó babakonyha és babaszoba, egy hatalmas galéria részeként igazodik a gyerekek tevékenységeihez.

A csodálatos természeti környezet, s az óvoda kertje sokféle szabadlevegőn eltöltendő tevékenység feltételét nyújtja. Kirándulóhelyekben bővelkedünk, Balaton-part, lovarda, ahova közös túrákat szervezhetünk és a mozgás és sport mellett kiemelt nevelési területként kezeljük a környezet tevékeny megismerését, különös figyelmet fordítva a természetvédelemre és a természet megszerettetésére. Hagyományörző tevékenységeként kézműves foglalkozásokat is szervezünk a kirándulás keretében kerámikus mester műhelyben, tánctalálkozókon veszünk részt a Veszprém megyei

óvodák körében minden évben különböző helyszíneken. 2023-ban óvodánk büszkélkedhetett a Veszprém megyei Nemzetiségi Tánctalálkozó megszervezésével. A közeli városok Balatonfüred és Tapolca is számtalan lehetőséget teremtenek számunkra, hogy a gyerekek élményeken keresztül megismerjék, megszeressék közvetlen környezetüket.

Óvodapedagógusaink elegendő időt és teret biztosítanak a gyerekeknek a környezetünkhöz való pozitív érzelmi viszony kialakításához, a természeti jelenségek, tárgyak, növények és állatfajok apró csodáinak ezernyi szépségének felfedezésére, az évszakok hangulatának átélésére. A Balaton a környező hegyek, erdők, települések megismerésére.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a környezeti nevelés részeként a környezet megismerését és az egészségtudatos életmód alakítását is.

A vidéken élő gyerekeknek is egyre kevesebb lehetőségük van a környezet megismerésére tevékenységeken keresztül. Kevesen foglalkoznak már zöldség és gyümölcsstermesztéssel. Az egészségtudatos életmód és természeti környezettel való tudatosabb ismerkedés érdekében kialakítottunk szülői segítséggel két kisebb magaságyast, zöldségeskertet, valamint egy lépegető mozgásfejlesztő egységet középen egy virágágyassal, az óvodai udvaron. Óvodánkba járó gyermekeknek egész évben lehetőségük van megfigyelni, hogyan alkalmazkodnak a fák az évszakok változásaihoz, miből lesznek és hogyan fejlődnek a zöldségek, gyümölcsök.

Fő feladatként fogalmazódik meg számunkra a *kétnyelvű nevelés*, egyrészt a német nemzetiségi nyelv gyökereinek megléte, másrészt az iskolai nyelvoktatás megalapozásaként, valamint a település jellegéből adódó idegenforgalom miatt.

A német nyelvet beszélő óvónők heti rendbe iktatva játékos és kötetlen keretek között lehetőséget biztosítanak a csoportjukban a német nyelv megszerettetésére, a német nemzetiségi kultúra átörökítésére, hagyományápolásra. Nyugdíjba vonuló nemzetiségi kollégákat belső utánpótlással igyekszünk pótolni. A humán erőforrás biztosítása folyamatos és nehéz feladat nemcsak a német, hanem a magyar területen is. Kiemelt feladat ez intézményünk számára.

Óvodánk fő feladatnak tekinti a néphagyományőrzést is. Évszakokhoz, ünnepekhez kötődő hagyományos tevékenységeket őriz. Ehhez kapcsolódóan Mihály napi vásárt rendez a gyerekekkel, karácsonykor betlehemes játékkal teszi meghitté az ünnepet. Húsvétkor a gyerekekkel közösen tojáskeresés és tojásfa díszítés, majd pünkösdkor hagyományos májusfa állítás színesíti az ünnepet és a közösség életét.

2026-ban bekapcsolódtunk a Boldogságóra Programba. Ennek részeként óvodánkban Boldogóra foglalkozások vannak, melyek célja a gyermekek érzelmi, szociális és mentális jóllétének támogatása, valamint a pozitív életszemlélet megalapozása. A foglalkozások során a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó, játékos és élményszerű tevékenységeken keresztül ismerkednek meg a boldogságot támogató gyakorlatokkal. A Boldogóra foglalkozások hozzájárulnak a gyermekek önismeretének, önbizalmának, empátiájának és társas kapcsolatainak fejlődéséhez. Lehetőséget biztosítanak a pozitív érzelmek felismerésére és kifejezésére, a hála megélésére, az egymásra figyelés, az együttműködés és a segítőkészség gyakorlására.

A 2009. évben módosult alapító okiratunk tette szükségessé a helyi nevelési programunk kiegészítését, hiszen a feladat ellátás meghatározta az okiratban szereplő **sajátos nevelési igényű** gyerekek óvodai csoportban való integrált nevelését. Az integráció kiinduló pontja az óvodai közeg, óvodáskorban találkozik a gyermek a

családon kívül a környező világgal, szélesedik látóköre, sokszínű hatások érik, s ebben a korban elemi szinten keresi, s képes a társait a legtermészetesebben elfogadni.

Valljuk, hogy a sajátos igényű gyermekek együtt nevelhetők ép társaikkal, egyenrangúként vehetnek részt a különféle óvodai tevékenységekben. A sajátos nevelési igényű állapot megállapítása a szakértői bizottság hatásköre, felvenni óvodánkba SNI gyermeket a szakértő bizottság által kiadott dokumentum alapján lehetséges.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önzonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek a kielégítése. Ezen belül az

- egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- kisebbségi nyelv tanulásra felkészítés, német hagyományápolás

3.2. Az egészséges életmód alakítása

„Az egészség a legjobb befektetés a jövő számára!”

„Az egészség alapvető, mással nem helyettesíthető érték!” (WHO)

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésnek segítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magába foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Az egészség számunkra testi-lelki és szociális elégedettséget, harmóniát jelent, nem csupán a betegség hiányát.

3.2.1. Az egészséges életmód kialakítása érdekében az óvodai nevelés feladata

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása

Egészséges környezetet biztosítunk: a környezet a gyerekeket érő külső hatások összességét jelenti, amelyhez egyéni fejlettségük és egészségi állapotuk szerint eltérő módon és mértékben képesek alkalmazkodni, ehhez a szokásokat kialakítjuk.

Helyes életritmust alakítunk ki. Óvodánk napirendjét a gyerekek élettani szükségleteinek figyelembevételével szervezzük meg, ügyelve a nyugodt élettempó biztosítására.

Fontos feladatunk a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, a gyerekek testi épségének védelme, óvása és megőrzése. A gyermekek gondozásának alapvető feltétele, a gyermek-felnőtt közötti meghitt, elfogadó viszony. Óvodapedagógusaink a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkákkal együtt, a fokozatosság betartásával törekednek arra, hogy a gyermekek egyre önállóbbak legyenek. A mindennapi szabad és szervezett mozgás fontos eleme pedagógiai programunknak, melyre a csoportszobákban és a játszó udvaron egyaránt lehetőséget biztosítunk.

A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermekkel fokozottabb gondoskodással foglalkozunk, mind addig, amíg a gyermek szülei meg nem érkeznek. A gondozási feladatok ellátásánál is legfontosabb szempontnak tartjuk a gyermekekkel való tapintatos, szeretetteljes bánásmódot, a szülőkkel pedig a jó emberi kapcsolat kiépítését. A gyermekek egészséges életmódját a változatos egészségfejlesztő testmozgással is biztosítjuk.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

- Óvodánk helységeinek kialakítása a gyermekek egészséges életmódját szolgálja
- A csoportszobák és az egyéb foglalkoztató helységek esztétikus, nyugtató hatású díszítése adja a megfelelő környezetet a harmonikus személyiségfejlesztéshez
- Az óvodánk udvarán minden gyermek biztonságosan használhatja a mozgásfejlesztő játékokat
- A gyermekek szabadtéri tevékenységei alatt is mindig gondoskodunk megfelelő mennyiségű ivóvízről, illetve gyümölcsről

Óvodánkban a mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek, egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására.

Célunk a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése.

Óvodánkban a helyes szokásrendszer kialakításával, erősítésével és az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével pozitív hatást kívánjuk gyakorolni a gyermekekre.

Feladataink:

- A gyermekek önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük fejlesztése
- Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek
- A túlzott UV-sugárzásra, a légszennyezettség veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabadlevegőn
- Fontosnak tekintjük, hogy a gyermek cipője megfelelő minőségű, állagú és biztonságos legyen
- A mindennapi mozgásnál a mezítláb való mozgást alkalmazzuk, amennyiben a terem vagy a terep erre lehetőséget biztosít
- A mindennapos spontán és szervezett mozgás kiemelt szerepet kap a nevelési rendszerünkben
- Pozitív viszonyulások kiépítése az orvossal, a gyógyító eljárással kapcsolatban

Óvodánkban folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse az óvodásgyermekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését, támogassa a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Fejlesztjük a **gyermekek életvezetési készségeit**, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.

Az "életvezetési készségek" kifejezés minden olyan készségre utal, amely hasznos az életben való sikerességhez.

- Az életvezetési készség minden élethelyzetben szükséges az élet kihívásainak hatékony kezeléséhez: önismeret, empátia, kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, hatékony kommunikáció és az interperszonális kapcsolatok,
- Az életvezetési készségek fejlesztése óvodánkban a tevékenységorientált módszertanra épül, a módszerek közé tartozik a csoportmunka, az ötletelés, a szerepjátékok, drámajátékok, „minta” játékok. Az életvezetési készségek pedagógiája a kooperatív tanuláson, a részvételi tevékenységeken és a tapasztalati tanuláson alapul.

Kreatív gondolkodás

- Az óvodai nevelőtevékenységünk során komplex lehetőségeket biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy újszerű, szokatlan módon gondolkodjanak és új megoldásokat keressenek vagy új ötleteket találjanak ki.

Kommunikáció

- A pedagógiai programunkban kiemelt helyet biztosítunk a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztésének. A sikeres és hatékony kommunikáció elképzelhetetlen az értő figyelem és megfelelő verbális és non

verbális kommunikáció nélkül, ennek érdekében hatékonyan alkalmazzunk a drámapedagógiai módszereket.

Önismeret

- Pedagógiai programunk támogatja a gyermekek önismereti készségeinek fejlesztését. Az önismeret magában foglalja az érzelmi tudatosságot, a reális önértékelést és a megfelelő önbizalom meglétét.

Érzelmek kezelése

- Az érzelmi intelligencia fejlesztése hangsúlyosan megjelenik a nevelőmunkánkban. Valljuk, hogy nem lehet csupán az érzelmekre pozitívként vagy negatívként gondolni. Ehelyett úgy gondoljanak a gyermekek rájuk, mint megfelelőre vagy nem megfelelőre, fontosnak tartjuk a kapcsolódó készségek, az önkontroll fejlesztését is, továbbá azt is, hogy ki tudjanak állni önmagunkért és társaiként, ha szükségessé, és nyugodtak tudjanak maradni bármilyen konfliktushelyzetben is.

Problémamegoldás

- A gyermekek nap, mint nap találkoznak olyan helyzetekkel, feladatokkal, amelyre a megoldást nem tudják azonnal és folyamatosan alkalmazkodniuk kell új meg új helyzetekhez. A problémamegoldás kapcsolódó készségei a kockázatvállalás, az érvelés és a legjobb a lehetőség kiválasztása, de a rugalmasság, a kudarcokból való kilábalás képessége is. Fontos, hogy a problémák kezelésére, mint egy tanulási, tapasztalatszerzési lehetőségre tekintünk az óvodában.

Interperszonális készségek

- Az interperszonális készségeket arra használják a gyermekek, hogy kapcsolatba lépjenek társaikkal és a felnőttekkel, ezért fontos ezeknek a készségeknek a fejlesztése és hangsúlyos részét képezik a mindennapi nevelőtevékenységünknek.

Empátia

- Az empátia fejlesztése érdekében drámajátékos módszerekkel fejlesztjük a gyermekek verbális és nem verbális üzeneteinek megértését, beleértve a testbeszédet, gesztusokat és az érzelmek kifejezésének jeleit. Arra neveljük a gyermekeket, hogy fogadják el mások érzéseit, még akkor is, ha nem értenek egyet vele, és kerüljék az ítélkező, elutasító megjegyzéseket vagy kijelentéseket.

Táplálkozás

Tudomásul vesszük, hogy a gyermekeknek egymástól eltérő étkezési szokásaik vannak. Arra törekszünk, hogy a család segítségével megismerjük és elfogadjuk a gyermekek étkezési szokásait. Később fokozatosan ösztönözzük a gyermekeket a különböző változatos és egészséges ételek elfogyasztására (zöldség-gyümölcsnapok).

Az gyermekek heti étrendjét szakemberrel állítatjuk össze, annak érdekében, hogy a vitamindús, zöldségekben, gyümölcsökben gazdag, kellő fehérjét tartalmazó, zsírszegény étrendet tudjunk biztosítani. Gondoskodunk az ízléses terítésről, a kulturált étkezés feltételeiről (halk beszélgetés, megfelelő eszközhasználat)

Folyadék egész nap a rendelkezésre áll, az étkezésnél figyelembe vesszük a gyerek egyéni igényeit. Ösztönözzük, de nem kényszerítjük soha a gyereket az étel

elfogadására. Az étvágytalan gyerekeket sem erőltetjük soha, de ennek okait igyekszünk kideríteni

Testápolás

Egészségük védelme testük, ruházatuk gondozását, szükség szerinti tisztálkodásukat tisztasági igényük kialakulását szolgálja

Igyekszünk összehangolni az otthoni és az óvodai szokásokat, ebéd után fogat mosnak. Lehetővé tesszük, hogy szükség szerint fésülködjenek, (saját fésűvel) s tudatosítjuk, a haj rendezettsége hozzátartozik a jól ápoltsághoz.

WC használat során szokásrendjüket úgy alakítjuk, hogy a gyermek bármikor, nyugodt körülmények között végezhesse szükségleteit.

Állandó figyelmeztetéssel, példaadással törekszünk a kézmosás alaposságára: folyóvíz alatt szappannal történjen, s töröljék szárazra kezüket – igyekszünk kialakítani, hogy ne csak ösztönzésre, hanem saját igényükből fakadva is észrevegyék, a kézmosás szükségességét (pl. gyurmázás, festés után)

Környezettudatos magatartás megalapozása: pl.: csapok elzárása, megfelelő mennyiségű WC papír használata. Tisztálkodás, WC-használat, kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére nevelés az egészség megóvása érdekében történik, az intimitás tiszteletben tartásával és a nemi identitás figyelembevételével.

Öltözködés

Igyekszünk elérni, hogy öltözködésük legyen többretegű, kényelmes, célszerű. A váltócipő olyan legyen, ami tartja a lábat, és nem balesetveszélyes. Balesetveszélyes ruhák, (pl. jelmez) ékszerek mellőzése.

Mozgásos tevékenységekre átöltöztetés: cipőcsere, és a felsőruházat levétele (szoknya, öv, szorosabb nadrág).

Mozgás

A játékos mozgásoknak teremben és szabadlevegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani. Igyekszünk lehetővé tenni, hogy gyermekeink annyit mozogjanak, amennyit akarnak.

Sétákat, kirándulásokat szervezünk, mely a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelent a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt. Kirándulásoknál ügyelünk arra, hogy a megtett út hossza igazodjék a gyerekek életkorához, teherbírásához.

Pihenés, alvás

A pihenés fontos feltétele a megfelelő nagyságú fektető.

Alvás előtt alaposan kiszellőztetünk, s a folyamatos szellőzést biztosítjuk. Az elalvás előtti mese elmaradhatatlan, aki nem tud aludni, hozzábújhat kedvenc állatkájához, babájához. Életkorhoz igazodó, rugalmas pihenési időt biztosítunk.

Szem előtt tartjuk, hogy az a gyermek aludta ki magát, akit nem kell ébresztgetni, magától ébred.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakul a gyerekek igénye a személyi és a környezet higiéniére, mozgásos életmódra, kulturált étkezésre.
- Kialakul a gyerekek igénye az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére.

- A gyermekek a szokásrendszernek megfelelően önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, önállóan használják a papírzsebkendőt.
- Önállóan döntenek az ételek mennyiségének megválasztásában, készségi szinten használják a kanalat, kést, villát
- Egészségtudatos magatartás kialakítása: zöldség-gyümölcsfogyasztás (a gyermekek kedvelik a zöldséget, gyümölcsöt)
- A gyermekeket olyan alapvető ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkezők, amelyek szükségesek az egészséges életmód és életvitel kialakításához
- Önállóan öltözködnek, ruhájukat ki-begombolják, összehajtják

3.2.2. Az érzelmi nevelés erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs kiegyensúlyozott szeretetlél léghör vegye körül.

Mindezt azért szükséges, hogy a gyermeket az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék. Az óvoda családiás, bizalmat közvetítő, szeretetteljes léghörre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A **szocializáció** szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi *alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű* szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Óvodánkban minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere. A beszoktatás időszakában a szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek óvodánkkal. Ez több szempontból is hasznos. A gyerekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, a szülő pedig megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait.

A beszoktatás előkészítésében mindkét óvónő a dajkával együtt vesz részt. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek maguk választhassák ki a számukra legkedvesebb jelet. A sok érdekes, izléses játék mellett személyes kapcsolattal, mesével, ölbeli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Türelemmel, tapintattal mutatjuk be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat és azok használatát. A családi légkör megteremtésével elősegítjük a gyerekek társas kapcsolatainak alakulását. A gyerekeknek olyan lehetőséget teremtünk, hogy az érdeklődésüknek megfelelő tevékenységek közül választhassanak. Az érdektelen gyerekekre külön figyelmet szentelünk, hogy mielőbb kideríthessük érdektelenségük okát.

- **A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése**

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, a gyermekközösségnek és a felnőttek egymáshoz való viszonyának. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat az egyéni sajátosságok figyelembevételével úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. Teremtünk meg a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttműködéshez. Segítjük a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

Legfontosabb elveink:

- A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni
- A gyermekek mágikus képzetét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala
- A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat
- A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.

- A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak és változásra képessé váljanak.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.
- Az SNI gyermekek integrált neveléséhez a feltételek biztosítása, beilleszkedésüket segítő szociális sémák átadása, együtt neveléssel egymás elfogadásának elősegítése az előítéletek csökkentése.

A gyermekek számára a szokások, az elemi közösségi körülmények természetes közvetítői. A szokások közvetlenül hatnak a közösségi érzelmek alakulására.

Az alapvető szokások alakítása már 3 éves kortól kezdve szükséges. Az óvodapedagógus kezdettől fogva figyeljen arra, hogy a szokásokhoz pozitív érzelmek társuljanak, és a gyermekek lassan felismerjék a szokások értelmét is.

A gyermekek az óvodába lépéstől kezdve találkozzanak a közösségi élet szokásaival, de csak fokozatosan kívánja meg az óvodapedagógus, hogy önállóan, ezek szerint viselkedjenek.

Fejezze ki, a sikerrel végzett közös feladatok feletti örömét, mutasson rá, hogy ezek az eredmények közösen érhetők el.

Egyéni bánásmód, tehetséggondozás, szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése, SNI gyermekek integrált neveléséhez a feltételek kialakítása

Az óvodapedagógusnak minden esetben a gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek megfelelő **egyéni bánásmódot** kell alkalmaznia.

A gyermekek eltérnek egymástól értelmi képességeik fejlődési tempójában és fejlettségi szintjében is. Különböznek abban is, mennyire képesek feladathelyzetekben az összefüggések felismerésére, a lényeg megragadására és gondolataik szóbeli megformálására.

Külön gondoskodást igényelnek a **kiemelkedő képességű** gyermekek is. Az óvodapedagógus feladata, hogy megőrizze és fejlessze az ilyen gyermekek képességeit, hasznosítsa tevékenységét a közösségi élet örömtelibbé, tartalmasabbá tételében. Ugyanakkor törekedjen a fejlettségének, és aktivitásának megfelelő tevékenységek biztosítására, **tehetségének gondozására**.

Az óvodába lépéstől kezdve az óvodapedagógus figyelje meg, hogyan érzi magát a gyerek a közösségben, milyen a helyzete a társai között. Keresse meg az okát, miért vált az egyik gyerek rendkívül népszerűvé társai körében, miként alakulhatott ki a másiktól tartósan félrehúzódo magatartás, a „peremhelyzet”. Sokszor zavarhatják a gyermek, esetleg csoport kiegyensúlyozott életét, az otthon **túlságosan féltett, vagy elhanyagolt** gyermekek. Az óvodapedagógus a szülőkkel együttműködve, türelemmel,

fokozatosan ébressze fel ezekben a gyermekekben is azt az igényt, hogy együttműködjenek társaikkal.

Kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a gyermekekre is, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, **szociális hátrányok** gátolják. A gyermekek magatartásában és teljesítményében megnyilvánuló negatív jelenségek alapja, pl.: a szeretet, a gondoskodás hiánya, a durva elutasító bánásmód, stb., a halmozott hátrányok is ezen a talajon jönnek létre.

A veszélyeztető környezet (szülők társadalmi beilleszkedési zavara, csonka család, stb.) mindig a család érzelmi légkörén és nevelési módszerein át hat a gyermekekre. Az óvoda feladata a hátrányok csökkentése, a veszélyeztetettség enyhítése, a kapcsolat felvétele a szükséges szakemberekkel, a Pedagógiai Szakszolgálattal, a Gyermejkölési intézménnyel. Az óvodapedagógus a hátrányokat az óvodai nevelés lehetőségeivel, **differenciált nevelés** alkalmazásával igyekezzon enyhíteni. Az érzelmi támaszt nyújtó bizalmat és gyermek iránti megbecsülést sugárzó kiegyensúlyozott óvodai légkörben a hátrányos helyzetű gyermek is nyitottá válik.

A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében az óvodapedagógus törekedjen a szülők bizalmának elnyerésére. A differenciált nevelés meghatározásában legyen irányadó a gyermek életkora, fejlődési, fejlettségi jellemzői és a csoportban elfoglalt társas helyzete. Mindezek kerüljenek rögzítésre a gyermek egyéni fejlesztési dokumentációjában.

Az SNI gyermekek integrált neveléséhez feltételek kialakítása, beilleszkedésüket segítő szociális sémák átadása, együtt neveléssel egymás elfogadásának elősegítése, az előítéletek csökkentése.

Figyelembe kell vennünk az SNI gyermekek fokozottabb érzékenységet, ragaszkodását, esetenkénti érzelmi bizonytalanságát, megteremteni annak lehetőségét, hogy egyenrangú és értékes tagjai lehessenek a közösségnek, aktívan hangulatuknak, érdeklődésüknek megfelelően vehessenek részt a mindennapokban.

Az ép gyermekek és szüleik tapintatos felkészítése az SNI gyermek csoportba érkezésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodjanak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tetteikben hozzák nyilvánosságra
- Figyelmeztessék egymást a szabályok megszegése esetén
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkedjenek
- Érdeklődjenek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntsék egymást
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Válgják igényükké a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján fejezzék be.
Legyenek képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatni a felnőttek, gyermekek közléseit
- Dolgozzanak a közösségért szívesen, bízzanak önmaguk képességeiben.
- Értékeljék saját tetteiket, és az eljük tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetben legyenek képesek társaikkal egyezkedni
- Szociálisan váljanak éretté az iskolába lépésre

- Értsék a nemzetiségi nyelven a kifejezéseket és utasításokat. Tudjanak megnevezni tárgyakat, állatokat, növényeket, amelyet az éves nevelési terv tartalmaz
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, érezzenek együtt a közösség tagjaival

3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A napi tevékenységek rendszerében kiemelt feladatnak tekintjük a folyamatos beszédkedv fenntartását, a gyermekek meghallgatását, a gyermeki kérdések megválaszolását.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladata egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A megvalósulás területei:

Mese-vers:

Az irodalmi művek figyelmes végighallgatása a gondolkodást fejleszti, pozitív személyiségjegyeket alapoz meg. A figyelmet a szimbolikus eszközök használata, a képzeletet a kitalált-megkezdett mesék önálló befejezése segíti elő.

Anyanyelv:- ugyanazt a mesét sokszor mesélve az anyanyelv gazdagítása,

- légzéstechnika, helyes artikuláció,
- értelemszerű versmondás, óvónői pontos szövegtudás
- népmese és népi gyermekköltészet alkalmazása

Ének-zene, énekes játék:

Segíti a helyes artikulációt, harmonikus mozgást fejleszt, közben fejlődik a gyermek esztétikai, viselkedési és magatartás kultúrája, bővül szókincse.

Anyanyelv: - dalok szövegének beépülése, új kifejezések megismerése

- helyes hangképzés,
- beszédfélelemmel küzdő gyerekek gátlásainak oldása mondókákkal

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

Tér-, forma-, és színérzék, fantáziát, képzeletet, kreativitást fejleszt, szem-kézkoordináció, vizuális ritmus fejlődése, vizuális téri irányok felismerése, az alkotás létrehozásának öröme.

Anyanyelv: - tevékenység közben folyamatos beszédkapcsolat gyerek-gyerek, gyerek-óvónő között

Mozgás

Testséma, kialakítása, megfigyelő és koordinációs képességek fejlesztése, szem-kéz, szem-láb koordinációja, testi teherbíró képesség fejlesztése, szabályok betartása.

Környezet tevékeny megismerése

Beszédkészség fejlődése, nyelvi kifejezőkészség, elemző, analizáló, összehasonlító gondolkodás fejlesztése, a gyermek szocializációs folyamatának elősegítése stb. A környezet mennyiségi és formai megismerése. Ok-okozati összefüggések, problémafelismerő és megoldó gondolkodás fejlesztése, téri irányok megkülönböztetése, matematikai kifejezésekkel szókincsbővítés.

Munka

Kötelességtudat formálódása, feladattudat alakulása, önálló feladatmegoldás, kitartás, közösséghez való kapcsolódás megerősödése.

Tanulás

A gyermek játékanak alapeleme az utánzás, a gyermeki cselekvésnek fontos mozgatója folyamatos, utánzásos, spontán tevékenysége, amely az egész óvodai nap folyamán valósul meg. Egyik legfontosabb színtere a játék, feltétele a gyermek cselekvő aktivitása.

Fontosnak tartjuk, hogy örömmel és önként tanuljanak, válják igénnyé a tanulás. Ennek érdekében építünk a gyermek természetes kíváncsiságára, tevékenységi vágyára. Közvetlen, játékos **tapasztalási lehetőséget** biztosítunk. Módot adunk az élmények feldolgozására, **problémaszituációkat teremtünk** játékban vagy irányított tevékenységben. **Önálló feladatmegoldásra serkentünk**, pl.: megbízások adásával. Tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a fejlődéshez szükséges, **differenciált tevékenykedés** rendszerét. **Tehetséggondozásra, felzárkóztatásra** kihasználjuk az adódó alkalmakat, a fejlesztés lehetőségeit. Biztosítjuk az ehhez szükséges tárgyi feltételeket. Tájékoztatjuk a szülőt a továbbfejlesztés lehetőségeiről, ha szükséges, szakemberhez irányítjuk. Óvónőink, olyan pedagógiai elveket vallanak, melyek figyelembe veszik a gyermek egyéni adottságát. Minden gyermeknek, képességeinek megfelelő feladatokat adunk, önmagához képest értékelünk, sikerélményhez juttatunk, ezzel önbizalmát erősítjük. A lassúbb munkatempójú gyermeknél a kivárás módszerét

alkalmazzuk. Óvónőink szerepe meghatározó, mert a tanulás formája utánzásos, mi vagyunk a minta, modell a gyermek számára. A nevelőtestületünk stabil, sokszínű, kreatív óvodapedagógusból áll, akik fogékonyak az új szakmai ismeretek megszerzésére. Nevelőinkkel szemben elvárás, hogy ő maga is olyan képességekkel rendelkezzen, melyek alapján a gyermeket is képes az életre, önálló gondolkodásra nevelni, serkenteni.

A tevékenységekbe bekapcsolódás kötetlen a gyermekek számára, a SNI gyermek érzelmi életének, hangulatának, motivált állapotának egyéni tempójának és fejlettségi szintjének megfelelően vesz rész a mindennapok eseményeiben.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Rendelkezzenek elemi ismeretekkel önmagukról és környezetükről.
- Figyelemkoncentrációjuk, kitartásuk, erőfeszítésük koruknak megfelelő.
- Feladattudatuk megfelelő fejlettségi szinten van, érthetően, folyamatosan kommunikálnak.
- Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Az óvoda működési területe

Óvodánkba több településről járnak gyerekek. Zánka, Monoszló, Balatonszepezd községekből. Saját főzőkonyhát üzemeltetünk. Átlagos napi főzési adagszám 260 fő. Az étkezést igénybe vevők köre: óvoda, bölcsőde, iskola, szociális étkezők, Balatonszepezd, Monoszló és Zánka község önkormányzati és egyéb intézmények dolgozói, egyéb vendégek.

4.1. Az óvoda személyi feltételei

Óvodánkban 14 fő alkalmazott dolgozik főállásban

- Ebből:
- 4 fő óvodapedagógus
 - 2 fő gyermekgondozónő
 - 3 fő dajka (2 óvodai, 1 bölcsődei)
 - 5 fő konyhai alkalmazott

Az óvoda nyitvatartási ideje: 6³⁰ - 17⁰⁰ óráig.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai programunk alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. *Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.* Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai

nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Valamennyi munkakörben lépcsőzetes munkakezdéssel dolgoznak az alkalmazottak, az ellátandó feladatok és a jobb munkaerő kihasználás érdekében.

Az óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító óvónő közvetítse a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvónő legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvónőnek legyen igénye az önművelésre, a körülményekhez képest teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. A program megvalósításához szükséges továbbképzések témáját, és a továbbképzésekben résztvevő óvodapedagógusok névsorát, az adott nevelési évre vonatkozó *pedagógus-továbbképzési intézményi program tartalmazza.*

Személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Egy gyermekcsoport életét két óvónő irányítja. Az óvónői párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.

A csoportokban az egyik óvónőnek beszélnie kell a kisebbség nyelvét, ismernie kell a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó személye, ezt a feladatot az önkormányzat dolgozói látják el. Mindezt a vezető óvónő koordinálja, irányítja a pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető pontosan a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket.

Konyhai dolgozók körében

1 fő szakképzett ételmezésvezető

1 fő szakképzett szakács

2 fő konyhai kisegítő

1 fő dajka illetve szükség szerint konyhai kisegítőként foglalkoztatunk ill. egy fő diatetikust megbízási szerződéssel foglalkoztatunk.

A jól képzett és hosszú ideje óvodánkban dolgozó alkalmazottaknak köszönhető, hogy korszerű és a gyermekélelmezésben előírt szabályoknak megfelelően szakszerű és gondos étkeztetésben részesülnek gyermekeink. Diatetikus étkezést is vállalunk.

Logopédus - heti két alkalommal megbízási szerződéssel foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

Foci edző - heti egy alkalommal foglalkozik a gyermekekkel (délután)

Hitoktató katolikus és református heti 1 alkalommal foglalkozik a gyerekekkel. Ezen túlmenően jóga és néptánc oktatás is működik heti 1 alkalommal délutánonként.

Óvodánk részt vesz a *nemzeti úszó programban*. Ennek köszönhetően heti 1 alkalommal részt vehetnek kísérettel a gyerekek szerzett úszásoktatáson a balatonfüredi uszodában.

Jelenleg a program módosításakor foglalkoztatott

Pedagógiai képesítéssel rendelkező, pedagógiai munkát végző főállású óvodapedagógusok száma 3 fő

/A gyermeklétszám alapján engedélyezett pedagógus / 4,5 fő

Óvodapedagógusok közül gyakornok	1 fő
pedagógus 1. fokozat	1 fő
pedagógus 2. fokozat	1 fő

Egyéb munkakörben pedagógiai munkát segítő főállású dajkák száma 2 fő

Pedagógiai asszisztens munkakörben foglalkoztatott középfokú végzettséggel 1 fő

Egyéb, nevelő munkát segítő, felsőfokú végzettségű rész, fél, másod stb. állású alkalmazottak száma

- logopédus	1 fő
- foci edző	1 fő

Egyéb, gyógypedagógus munkakörben foglalkoztatott pedagógus megbízási szerződéssel 1 fő

4.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az épületet hatalmas zöld terület övezi, sok-sok fával, bokorral. Kerítéssel, mellette élő sövénnyel körbevett gyermekkertet folyamatosan szépítjük, s bővítjük a játék lehetőségeket. Fajjátékok, sportszerek, foci pálya, homokozók, babaház, és 2 mászócsúszda található udvarunkban.

Teraszunk kihasználásával megnövekedett a szabadban töltött órák száma.

A kerti csap kihelyezése is biztosított a Faluház felőli udvarrészen. Így sikerül a nyári hőségben a gyerekek számára hűsítő vízpermetet ill. a homokozó hűtését biztosítani. A nyári hőség ellen napvédő vitorlákat és klímákat telepített a fenntartó Önkormányzat a teraszokra ill. a csoportszobákba.

4.2.1. Az óvoda berendezési tárgyai, eszközrendszere

A csoportszobák a benne dolgozó óvónők ízlését, kezűgyességét tükrözi, amely alapvetően befolyásolja a gyermekek esztétikai fogékonyságát. Bútoraink esztétikusak, természetes anyagból készültek. Mindkét csoportban galériát építettünk, ezzel is elősegítve a játéktevékenységek elkülönítését. Az öltöző szekrényeket és a fektetőket 2008-ban cseréltük le.

A gyermekek mozgásának, játékgigényének kielégítésére megfelelő játékeszközökkel bírunk.

- Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, bábok, könyvek, albumok a tanult mondókékről, versekről és a mesékről, stb.
- Hangszerek: furulya, metalofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, stb.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag, gyöngyök, stb.
- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, stb.
- Esztétikus elősarok a természet kincseinek gyűjteményével.

- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, stb.
- Építő és konstruáló játékok, társasjátékok és puzzle
- A német nemzetiségi neveléshez szükséges szakkönyvek, zenei anyagok
- A német nemzetiségi kultúrát jelző tárgyak gyűjteménye

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) **csopartos tevékenységek** tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A **napirend** igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe.

A napi és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a *gondozásnak is kiemelt szerepe van*. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti *önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal*.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élıszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló *tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével*.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A tevékenységeket nem választjuk szét tevékenységi ágakra, hanem valljuk, hogy „minden – mindennel” összefügg. Az egyes nevelési területek szorosan összekapcsolódnak, témájukat az évszakok és az ünnepek határozzák meg.

A szervezett tanulás munkaformái: frontális, páros, mikro-csoportos, egyéni

A nap folyamán a szabad játék elsődleges biztosítása mellett, növekvő időtartamú, 5-35 perces csoportos tevékenységek szervezése:

- 3-évesek napi szervezett tanulási időkerete:30 perc,
- 4-évesek napi szervezett tanulási időkerete:40 perc,
- 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete:45 pe

NAPIREND

Nyitástól – ebédig Gyermekfelügyelet 06.30-08.00 Mindennapos mozgás 08.30. 5-35 perces csoportos párhuzamos tevékenységek szervezése, akár a szabadban/az óvoda udvarán is <i>Előtte, utána testápolási</i> <i>teendők</i> Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység, lehetőség szerint külön térben szervezett. (Max. összesen 45 perc)	Szabad játék, Gyülekező az összevont csoportban Irányított testmozgás (mozgásos tevékenység, (zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc; láb és testtartás javítóprevenciós torna)) Testápolási teendők Reggeli Játékba integrált tanulás benne, az óvodapedagógus által kezdeményezett cselekvő, felfedező, komplex játékos tevékenységek - beszélgetés - verselés, mesélés, dramatikus játék (drámajáték), bábjáték - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Ének, zene, népi játék, tánc - a külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés, a mindennapi élet matematikája - szervezett mozgásos tevékenység. Az óvodai csoportokban naponta a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek szervezése. Szabad játék és játékos mozgás a csoportszobában/ szabadban
10.30-11.30 Ebéd 11.30.	Testápolási teendők Ebéd Testápolási teendők
Ebédttől – Uzsonnáig (kb.12.30-15.00)	Élőszavas mese Pihenés, folyamatos felkelés
Uzsonna 15.00	Testápolási teendők Uzsonna Testápolási teendők

Uzsonnától Az óvoda zárásáig kb.15.20-tól Ügyelet 16.00-17.00 amennyiben szükséges	Szabad játék Mozgásos játékok a csoportszobában és a szabadban Választható párhuzamos tehetséggondozó gazdagító tevékenységek Szabad játék
---	--

A tág időkeretek betartásával a csoport óvónői maguk dolgozzák ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet, mely az évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

HETIREND

A hetirend a napirendhez hasonlóan a *folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat* segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Az új gyermekek érkezésénél figyelünk arra, hogy minél lazább, *rugalmasabb és alkalmazkodóbb* hetirendet állítsunk össze. Később, *az iskolai életmód* közeledtével a hetirend és a napirend *pontosabb betartását* helyezzük előtérbe.

A hetirend összeállításánál arra figyelünk, *hogy jusson elegendő idő* a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirendet a csoport óvónői alakítják ki, figyelembe véve a gyerekek életkori sajátosságait. A tervek havi, vagy kétheti - lebontásban, minden területre részletes feladatokkal készülnek.

Lehetséges az egy vagy két hétre szóló tervezés, szem előtt tartva a következőket:

Egy téma köré csoportosítjuk a feladatokat. A tervezésnél egyre kevésbé választjuk szét mereven a tanulási tevékenységeket. Többnyire komplex szervezési formákat választunk. A komplexitás úgy jelenik meg, hogy minden nap egy adott hangsúlyos tevékenység köré szervezzük a különböző témákat, megjelölve az ehhez kapcsolódó irodalmi , zenei , képzőművészeti , stb. alkotást.

A hét 1 napján kötelező a testnevelés foglalkozás.

Az óvodai élet tevékenységi formáiban a magyar és a német nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a nevelési programban az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg. *A német nyelvet rugalmasan, a gyerekek életkorához, fejlettségéhez mérten használjuk a nap folyamán. Biztosítjuk a nyelvbarát csoportlétkört, ahol az óvónő a nyelvi modell.*

5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőtten és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A felekezeti, illetve egyházi óvodák kapcsolatot tartanak az adott egyházi intézményekkel. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

5.1. Óvoda-Család kapcsolata

Óvodánk kapcsolatrendszerében legfontosabb és legszorosabb kapcsolatunk a hozzánk járó gyermekek családjával van. Nevelőmunkánk a család nevelésére épül, segíti, kiegészíti azt, de elsődleges szerep a családé. A családi ház szokásai, nevelési módszerei meghatározzák a gyermek óvodai életét is. A szülő tapasztalatai saját gyermekéről és a pedagógusok szakmai tudása, együtt teheti hatékonyvá a nevelést. Óvodánk nyitottsága jól szolgálja a szülők – óvónő közötti megfelelő partnerkapcsolat kialakulását.

Célunk

- A szülőkkel történő együttnevelés és a kölcsönös bizalmon alapuló nevelőpartneri kapcsolat továbbfejlesztése, melyhez alapvető eszköztárunk része az empátia, tolerancia, megértés.
- Legfontosabb szempontunk a gyermekek érdekeinek érvényesítése mindenek felett.
- A szülők egyéni érdeklődésüknek megfelelően kapjanak betekintést az óvoda életébe. / tájékoztatás, óvodai programok stb./
- A SNI gyermeket nevelő családok szükség szerinti segítése, napi kapcsolattartás, esetmegbeszélés, tájékoztatás

Óvodavezető feladata:

- A szülők ismerjék meg az óvoda pedagógiai programjában megfogalmazott célokat, feladatokat, intézményünk házirendjét, a tájékoztató táblákon szereplő fontos információkat!!

Feladatunk:

- Információáramlás minőségi javítása az óvoda és a szülők között,
- Az óvoda és a család kapcsolatának fejlesztése érdekében új formák kidolgozása pl. szülőket érdeklő nevelési, életvezetési témákban, előadások szervezése
- A családi háttér kulturális, szociális, nevelési hagyományainak mélyebb megismerése, ennek érdekében, elméleti és gyakorlati ismereteink bővítése.
- Fontos feltétel a tolerancia, tárgyilagosság, a diszkréció, a személyiségi jogok tiszteletben tartása.

5.1.2. Kapcsolattartás formái

- **Szülői értekezlet;** melyen ismertetjük a legfontosabb témákat, feladatokat, programokat. Fontosnak tartjuk a szülők véleményének meghallgatását, a javaslatok figyelembevételét. A szülőket érdeklő egy-egy témakört feldolgozva közös vitafórumot szervezünk.
- **Napi kapcsolat:** ezt a kapcsolatformát igénylik leginkább a szülők. A szülő személye meghatározó az óvoda életében, őt kell megnyerni az együttműködéshez. Tapintattal kezeljük a szülők érzéseit, megnyilvánulásait. Az óvodánk nevelőtestülete teljes diszkréciót biztosít.
- **Fogadóórák** szervezése, melyen a gyermekekkel kapcsolatos fejlődési jellemzőket beszéljük meg a szülők igénye szerint. Veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek az óvónő is kezdeményezheti.
- **Közös ünnepek, rendezvények;** Itt érvényesül a mintaadás leginkább, a rendezvények legnagyobb értéke a „közösségben lenni” érzésének átélése, és az együttműködés folyamatos keresése.

5.2. Óvoda-Iskola kapcsolata

Óvodánk a kapcsolatok kialakításában, fenntartásában nyitott és kezdeményező. A zavartalan iskolakezdés érdekében tartalmi kapcsolatot alakítunk ki a helyi általános iskolával.

Formái:

- részt veszünk az iskolák nyílt tanítási napjain. Iskolába menő nagycsoportos gyermekeinket egy-egy nyílt iskolai óralátogatásra visszük.
- Meghívjuk az iskola képviselőit, leendő elsős tanító nénit szülői értekezletünkre
- A SNI és BTMN gyermekek óvoda-iskolai átmenetét szakemberek bevonásával, a Szakértői Bizottság vizsgálatával, a szülők lehetőségeinek ismertetésével támogatjuk, segítjük

5.3. Óvoda-Bölcsőde kapcsolata

A helyi bölcsődéből érkező gyermekek teljes bölcsődei óvodai átmenetben részesülnek. Az átmenet zökkenő mentessé tétele érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek óvodáskor előtti fejlődését helyben. Napi kapcsolatot tartozunk a kisgyermekgondozó kollégákkal. Megkönnyítjük az óvodapedagógusok munkáját és a gyermeke beilleszkedését egyaránt.

5.4. Pedagógiai Szakszolgálat és az óvoda kapcsolata

A Nevelési Tanácsadó szakemberei minden év szeptemberében felmérést végeznek az óvodában és a rászoruló gyerekeket speciális, fejlesztő foglalkozásokra irányítják. SNI gyermek óvodába kerülése esetén intenzívebben számítunk a Nev. Tanácsadó szakembereire, velük együtt sikeresebb lehet a fejlesztési út megtalálása. Az esetlegesen már hozzájuk járó, korai fejlesztésben részesülő gyermekek óvodai nevelésében szakmai segítséget nyújthat a gyermekkel foglalkozó pedagógus.

- Szülők számára nevelési, s egyéb témában tanácsadás lehetősége
- Iskola alkalmassági vizsgálatok elvégzése
- Korai fejlesztésben való részvétel

5.5. Óvoda - Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolat

Évente két alkalommal szűrővizsgálatot végez beszédhibák, tanulási zavarok kiszűrésére. A **logopédiai foglalkozások heti két alkalommal történnek.**

A logopédiai ellátás mellett részképeség zavarok korrigálásával, valamint megelőzésével is foglalkozik logopédusunk /dislexia prevenció/

5.6. Óvoda - Faluház kapcsolata

A gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva részt veszünk a falu rendezvényein. (Idősek napja, Falukarácsony) Évente alkalommal bábszínházi előadások látogatása. Faluház által szervezett programokon, kiállításokon való részvétel.

5.7. Óvoda-Nemzetiségi Önkormányzat kapcsolata

Óvodánk jó kapcsolatot ápol a helyi nemzetiségi Önkormányzattal, aki számos rendezvény, amely a nemzetiségi célok megvalósulását szolgálja, - táncfalalkozók hagyományörző programok, játékkálmány bővítése – anyagi támogatásában vesz részt.

5.8. Óvoda és a Bozzay Pál Általános Iskola kapcsolata

Óvodánk jó kapcsolatot ápol a zánkai Bozzay Pál Iskolával. Állandó szakmai kapcsolatot tartunk a pedagógusokkal, igazgatóval. Iskolai nyílt napokon veszünk részt, megkönnyítve az átmenetet. Különböző programokon pl. nemzetiségi nap keretében az iskolában népi mondóka és táncok bemutatásával gazdagítjuk, valósítjuk meg a nemzetiségi nevelés feladatait. Alsó tagozatos tanító nénit minden évben meghívjuk csoportjainkba, lehetőséget biztosítva neki a gyerekekkel való megismerkedésre.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játékhoz *megfelelő helyre*, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő *anyagokra, eszközökre, játékszerekre* van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógusok tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Óvodánkban előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megvalósul.

Cél: a 3-7 éves gyermekek pozitív irányú fejlődésének elősegítése, spontán szerveződő élményekre épülő játéktevékenységek által, melyek örömforrást és feszültségoldást biztosítanak számukra.

A játékra nevelés az SNI gyermekeknél ugyanúgy történik, mint az épeknél, több türelemre, gyakorlási lehetőségre és a játék eszközök biztonságos használatára nagyobb figyelmet kell fordítani.

6.1.1. Feladatok

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (léggkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)

Nevelési céljaink érdekében a játékban rejlő lehetőségekre építünk a gyerekek személyiségének fejlesztéséhez. Arra törekszünk, hogy a játék mindig örömet szerezzen a gyermekek számára. A nyugodt légkört halk beszédünkkel, odafigyelő magatartásunkkal, helyzethez igazodó játékirányításunkkal érjük el. Csoportjainkban különböző eszközökkel biztosítjuk az alkotó légkört. Csoport szobáink mérete, alakja adott ezen belül úgy alakítjuk a berendezést, hogy mindenféle játékhoz legyen megfelelő hely, elégséges játékeszköz, a SNI gyerekeknek legyen lehetőségük „kuckóba” vonulni. Az udvaron is helyet biztosítunk barkácsoláshoz, ábrázoló tevékenységhez, szerepjátékhoz. A gyerekek az asztalokat, székeket átrendezhetik, ha a játék úgy kívánja.

A 3-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. A **gyakorló játékban** a gyermek megismerkedik az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságaival, neveivel. A véletlen cselekvéshez örömezés társul. A gyakorló játékkal fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, ritmusérzékenységet, beszédkésztséget, szókinccset.

A 3-4 éveseknél a sikeres manipulációs gyakorló játék alakul át **konstruáló játékká**, melyet ötletekkel, együttjátszással segítünk.

Az 5-6-7 éves gyerekeknél bonyolultabbá, igényesebbé válik a konstruálás, melynek során megtapasztalhatják a rész-egész viszonyát, megtanulnak szerkeszteni.

Az SNI gyerekek kedvelt játékformája. Rakosgatásra, rendezésre, fűzésre, mozgássorok gyakorlására kellő időt és helyzetet teremtünk.

Fő feladatunk élménynyújtással, eszközökkel elősegíteni a szimbolikus **szerepjáték** kibontakozását. Szeretetteljes légkörben biztosítjuk, hogy a gyerekek pozitív és negatív élményeiket kijátszhassák, fejlődjön konfliktus megoldó képességük. A tartalmas szerepjátékkal segítjük alkalmazkodó kommunikációs képességük fejlődését. A játék során felállított szabályok fejlesztik önuralmukat, akaratukat, szabálytudatukat.

Az SNI gyerekeknél az eszköz birtoklása a cél, ezért figyelniük kell, hogy minden gyermek játékhoz juthasson.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény **dramatizálásra**, bábozásra készíteti a gyermekeket. A különböző anyagokból, terményekből készítünk a játékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket, eszközöket. Az óvónőink által kezdeményezett **szabályjátékok** során megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz, a szabályokhoz, fejlődik siker és kudarcűrő képességük. A mozgásos szabályjátékok, melyeket foglalkozásokon és szabadidőben is szervezünk, segítik a mozgáskoordináció kialakulását.

Az 5-6-7 évesekkel változatosabb szabályjátékokat: társasjátékot, kártyát, logikai, anyanyelvi játékokat játszunk, amelyek segítik a gyermek értelmi képességeinek fejlődését (logikus gondolkodás, vizuális memória, matematikai képességek, stb.).

Anyanyelvi nevelés:

- 3-4 évesek: - hangok, szótagok, halandzsa ismételtetése, újbóli elmondása
 - tevékenységek közben folyamatos mondókázás

- 4-5 évesek: - szerepjátékban szófordulatok használata
 - udvariassági formák használata
 6-7 évesek: - szabályjátékok közben a szabályok megfogalmazása

Nemzetiségi nyelvi nevelés:

- 3-4 évesek: - mondókák, halandzsák ismételtetése
 4-5 évesek: - udvariassági formulák használata (köszönés, megszólítás)
 6-7 évesek: - a mindennapok során visszatérő kommunikációs helyzetek alkalmazása (párbeszéd), társas és szabályjátékok közben megvalósítható nyelvi nevelési lehetőségek alkalmazása

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- örömmel, önfeledten játszanak, játékaik változatos és tartalmas
- képesek játékot önállóan szervezni, irányítani és ebben több napon át részt venni
- képesek bonyolultabb építmények létrehozására
- szívesen játszanak szabályjátékot, életkoruknak megfelelő kudarctűréssel rendelkeznek
- szívesen és gyakran báboznak és dramatizálnak ismert meséket
- kedvelik a barkácsolást, játékeszközöket, apróbb kiegészítőket készítenek

Az SNI gyermekek:

- egyéni fejlettségüknek megfelelően képesek a kommunikációra, az érthető beszédre
- igyekeznek egymáshoz alkalmazkodni és a közösen kialakított szabályok szerint cselekedni
- örömmel, felszabadultan játszanak, képesek a játékban elmélyülni, alakul kitartásuk
- a játékeszközön próbálnak megosztani társaikkal

6.2. Verselés, Mesélés

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a *gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.* A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az előszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Feladatok:

• A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Magyar és német népi mondókák, rigmusok, legismertebb költőink rövid ritmikus, játékos versei.

Névcsőfólok, kiolvasók, vidám, humoros versek.

Mesék többfázisos szerkezetű állatmesék, dramatikus népszokások, tréfás mesék.

Cselekményesebb népmesék, klasszikus tündérmesék, műmesék, meseregények.

Közmondások, találós kérdések.

Évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó versek minden életkorban.

• 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A nap során sok lehetőséget teremtünk az ölbeli játékokra, mondókázásra, mesehallgatásra, bábozásra. Fokozatosan hozzászoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A sokszor hallott egyszerű meséket először segítséggel, majd önállóan tudják dramatizálni.

Ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeinknek, rendezvényeinknek.

A délutáni pihenőidő alatt, olvassunk a gyermekeknek folytatásos mesét.

Az irodalmi anyag elemei között legyenek állandóan visszatérő mesék, mondókák, a mesélés helyszíne lehetőség szerint állandó legyen, mely biztonságot ad, s megnyugtatja a gyermeket.

A drámajátékok fejlesztő hatásai

- Fokozzák a közösségért, a közösségben tevékenykedő gyermek aktivitását
- Segít a gyermeknek önmaga és a világ jobb megismerésében
- Serkenti a rugalmas gondolkodást, az alkotó képességet

- A gyermekek időérzékét, térbeli tájékozódását fejleszti
 - Beszédképességük tisztaságát, kommunikációs képességeinek kifejező voltát segíti elő
 - Szókincsüket bővíti
 - Ellensúlyozhatja az IKT eszközök okozta passzivitást, és a környezetből adódó, kevés kommunikációs lehetőséget biztosító létformát
 - Gazdagítja a gyermekek játékkultúráját, kreativitását
- **A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal**

A mese, vers, bábozás és a dramatikus játékokon keresztül rászoktatjuk a gyerekeket a tiszta beszédre, helyes kiejtésre, a társalgási kedv fokozására és az önálló vers és mesemondásra, a kisebbség nyelvén folyó kommunikációra.

Értsenek meg beszédünkben és alkalmazzanak néhány fontosabb felszólítást, kifejezést, egyszerűbb párbeszédet a kisebbség nyelvén.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Szívesen hallgatnak, mondanak mondókákat, verseket és meséket mindkét nyelven.
 - Ismerik a mesékben, versekben hallott szavak jelentését.
 - A nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat.
 - Megjegyzik a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események) és megnevezik őket
 - Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-7 verset, 15-20 mesét
 - Tudnak meséket, történeteket, (verseket) kitalálni és azt mozgással megjeleníteni
 - Tudnak könyvben kép alapján tájékozódni.
 - Vigyáznak a könyvre és szeretik azt.
 - Önmaguktól kezdeményeznek dramatikus játékokat.
 - Átlátják a mese tanulságát, értik mondanivalóját
- Belső képalkotásra, fantáziálásra képesek.
 - Koruknak megfelelően képesek színházi előadás cselekményeinek követésére.
 - Ismerjék a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeit, azokat tiszteljék és becsülik meg.

Az SNI gyermekek:

- szívesen hallgatnak mesét, verset, néhányat segítséggel el is mondanak
- van kedvenc történetük, meséjük, versük
- képesek társaikkal együtt gyermekelőadást megnézni, bábbal játszani, esetleg dramatizált történetben szerepet vállalni.

6.3. Ének zene, népi játék, tánc

A zenei anyagunk többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés *örömet nyújtanak* a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, *formálják zenei ízlését*, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a *közös éneklés* örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A *zenei anyag* többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek *nemzetiségi hovatartozását* is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek *mindennapi tevékenységének* részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Cél: közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A német nemzetiségi énekes játékok és táncművelés megismertetése.

Feladatok

- **A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességi szintnek megfelelő összeállítása**

3-4 éves gyerekekkel elsősorban ölbeli játékokat játszunk, amelyek között arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok szerepelnek. Hiszen ezek igen fontosak a szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításához.

4-5 éves gyermekek tanuljanak mondókákat, játsszunk velük ölbeli játékokat. Az énekes játékokkal jól fejlesztjük mozgásukat. Megismertetjük velük a csigavonal, hullámvonal, szerepcserére épülő játékokat.

5-6-7 éves korú gyerekek tanuljanak mondókákat, énekes játékokat, népi gyermekjátékokat, életkorhoz illő egyszerű tánc lépéseket.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk és adunk elő, amelyek felkeltik a gyermek zene iránti érdeklődését, formálja zenei ízlését.

Lehetőség szerint minél többször énekeljünk népdalokat, nemzetiségi énekeket és más népek dalait. A magyar komponált műzene az altató dalok és a klasszikus műzene se hiányozzon.

- **A 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása**

Ismerjék a halk, hangos fogalmát, figyeljék a környezet hangjait, ismerjenek és próbáljanak egyszerűbb hangszeren játszani.

Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést.

Minél több zenei élménnyel felkeltjük a gyermek érdeklődését a zenehallgatás iránt. Minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Ismertessük meg a magas és mély fogalmát. Játsszanak kérdés-felelet játékot. Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle ritmuseszközt.

Bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is játszunk. A halk és hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással.

Tudjanak különbséget tenni az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusa között. Önállóan és bátran használják a hangszereket.

- **A gyermek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal**

Ezeknek az állandó ismétlésével segítjük a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését, a hanglejtéssel, ritmussal, hangterjedelmével, hangerővel éreztetjük a nyelv kifejezőerejét, szépségét, bővítjük szókincsüket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- a gyerekek szeretik és élvezik az éneklést és a zenehallgatást
- szívesen énekelnek, játszanak dalos játékokat
- ismerik és értik az alapvető zenei fogalmakat (egyenletes lüktetés, dalritmus, magas, mély, halk, hangos éneklés, gyors, lassú tempó)
- ismerik az énekes játékok szabályait
- ismernek különböző ünnepekhez tartozó alkalmi dalokat
- ismernek néhány egyszerűbb tánc lépést
- felismerik néhány hangszer hangját
- bátran használnak ritmus hangszereket
- pozitív érzelmi viszony alakul ki a nemzetiségi zenei kultúra és az abból merített mondókák, gyermekdalok, énekes játékok, gyermektáncok iránt
- német nyelven ismernek mondókákat, énekeket, énekes játékokat, táncokat

Az SNI gyermekek:

- szívesen hallgatnak zenét, éneket
- hangulatuknak megfelelően bekapcsolódnak énekes, dalos játékokba, részt vesznek benne vagy figyelik társaik játékát

- a környezet és az ismert tárgyak hangjait megkülönböztetik (fa, fém, zajok és zörejek)
- felismerik a ritmus hangszereket a hangjukról

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatok:

▪ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

A különböző tevékenységekhez megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. Ezek legyenek praktikusak, célszerűek és esztétikusak. Nyugodt, védett helyet, megfelelő időt biztosítunk a tevékenységekhez. Gyermekinktől megkívánjuk, hogy különböző tevékenységek pl. festés során pólót húzzanak ruhájuk megvédésének érdekében. Az egész napi tevékenység során a gyermekeknek folyamatosan lehetőséget biztosítunk az alkotásra. A gyermekek munkáját egyéni képességeihez mértén segítjük, pozitívan megerősítjük, így érzelmileg ösztönözzük őket a további alkotásra.

• A 3-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok lehetőségeinek biztosítása

A vizuális tevékenységet mindig kiscsoportosan szervezzük, hogy a technikák pontos elsajátítását és az eszközök helyes használatát minden esetben ellenőrizni tudjuk.

Már az óvodába lépéskor lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az anyagok megismerésére, tulajdonságaik aktív megtapasztalására, a nagymozgások gyakorlásával alapozzuk meg a vizuális technikákat. Ebben a korban alkalmazott technikák a tépés, gyűrés, firkálás, gyurkálgatás, gömbölyítés, lapítás, sodrás, festés nagy felületen először ecset nélkül, kézzel melyek a finommotorika fejlődése szempontjából fontosak.

A későbbiekben a gyerekek finommotorikus fejlettségének megfelelően gazdagítjuk a technikai megoldásokat, pl.: varrás, festés, gyurmázás, papírhajtogatás, vágások, gyöngyfüzés. Munkájukban egyre többször jelennek meg a megismertett technikák az élmények hatására a mesék, versek ábrázolásai. A vizuális ritmus kialakulásával, sorminták készítésével az írás megalapozását segítjük elő. Az egyre részletesebben kidolgozott emberábrázolás a testséma kialakításában játszik fontos szerepet. Abban az esetben, ha valamelyik gyermekünk finommotorikus fejlettségében elmaradást tapasztalunk, a tanulási zavarok megelőzését segítő megfelelő képességeket célzó testnevelési gyakorlatokkal nagymozgásuk fejlesztéséhez térünk vissza, (alakítás, testséma, egyensúlyérzék) amíg ezt a megalapozó tevékenységet elég hatásosnak nem tartjuk. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- élményeiket önállóan, saját ötleteik szerint jelenítik meg
- szívesen választanak a nap bármely szakaszában kézimunkát igénylő elfoglaltságot
(rajzolás, mintázás, stb.)
- munkájuk részletes, kidolgozott, színharmóniában gazdag
- alkotásaiknak tartalmuk van, beszélgetnek az elkészült művekről
- tudnak különféle technikákkal képet alkotni
- tudnak embert ábrázolni, felismerhető testrészekkel
- kialakul a finom kézmozgás, a helyes nem görcsös ceruzafogás

Az SNI gyermekek:

- szívesen hoznak létre „alkotást”, választanak a nap folyamán ábrázoló tevékenységet
- képesek észrevenni nekik tetsző szép dolgokat, ezt érzelmi tartalommal töltve ki is fejezni
- egyszerűbb munkafogásokat, technikákat elsajátítani

6.5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

- szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a *kondicionális képességek* közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik **az irányított mozgásos tevékenységek**.

A **komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe** is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A **mindennapos irányított testmozgás részét** képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, **népijátékok és táncok (kiemelten a néptánc)**, amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, dobás stb.) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszközök nélkül spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Cél: a gyermekek egyéni testi képességeinek megfelelő harmonikus mozgásfejlesztés. Edzettségüknek, alkalmazkodóképességüknek térbeli tájékozódásuknak alakítása.

A német nemzetiség mozgásos játékeinak megismerése.

A mozgáslehetőség során az egyéni különbségek esetleges képesség zavarból adódó lemaradások korrigálása, gyengébb képességek javítása, a már elsajátított mozgáselemek gyakorlása.

Feladatok:

- **A 3-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása**

Tornatermünk, nagy udvarunk, játék és sporteszközeink sokféle mozgástevékenységre adnak lehetőséget.

A mozgásos tevékenységeket és azok eszközeit a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazítjuk.

A 3-4 évesek mozgásos tevékenysége során a hangsúlyt a nagymozgások fejlesztésére helyezzük. Megismertetjük őket különböző futásgyakorlatokkal, ugrásgyakorlatokkal, dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal, támaszgyakorlatokkal.

Már a talajtorna egy-két eleme is megjelenik a játékokban (gurulás a test hossz tengelye körül). A mozgásfejlesztő játékokat úgy választjuk ki, hogy erő kifejtésre készítsük a gyermeket.

4-5 éves gyermekeknél

Az életkornak megfelelően nehezedjenek a gyakorlatok minőség és mennyiség terén. Egyre több irányított, mozgásos játékot végezzenek.

Kiemelt szerepet szánunk az egyensúlyérzék fejlesztésére a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódására. Hangsúlyt fektetünk a lábboltozatot érintő speciális járás és gimnasztikai feladatokra.

5-6-7 évesek

Ennél a korosztálynál hangsúlyt fektetünk az észlelés, alakítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztésére, a finommotorika alakítására és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazására. Többször használunk különböző eszközöket (szalagokat, botokat, labdákat, kendőket).

A mozgásigény kielégítéséhez rendkívül jó sporteszköz-ellátottságunk van. Ezenkívül heti egy alkalommal (délután) ovifocit szervezünk, külső edző bevonásával. A gyerekek évente 1 – 2 szervezett focitornán is részt vesznek Tapolcán. A téli hónapokban ha az időjárás úgy alakítja szánkózunk. Évek óta a Nemzeti úszó program keretében a nagycsoportos óvodásaink szervezett úszásoktatáson vesznek részt Balatonfüreden heti 1 alkalommal. Ez remek lehetőséget biztosít külön anyagi hozzájárulás nélkül a Balaton partján nevelkedő gyermeke vízbiztonságának hozzájárulásához.

- **A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében**

Az irányított mozgásos játékokat minden korcsoportnak a megfelelő időkerettel, heti egy alkalommal szervezzük.

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és a séta során biztosítjuk. A kihasználjuk a futás erősítő hatását (légzés, szív-érrendszer), ezért mindennap alkalmazzuk, ezzel is hozzájárulunk állóképességük javulásához. Évente egy vagy két alkalommal buszos kirándulást szervezünk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- életkoruknak, egyéni képességeiknek és egészségüknek megfelelő edzettséggel rendelkeznek
- szívesen, bátran, felszabadultan mozognak
- a tornaszerek használatát ismerik
- a labdavezetésük biztonságos, képesek a labdát elkapni, rövid ideig pattogatni
- önállóan, kitartóan, szívesen játszanak mozgásos szabályjátékokat
- tudnak ütemtartással járni
- ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni

Az SNI gyermekek:

- szívesen vesznek részt mozgásos játékokban
- a számukra kedvelt tornaszereket használják
- képesek elemi szinten társaikkal együtt közös mozgásos játékokban részt venni

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, **a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.** Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, környezettudatos magatartás kialakítására. A gyermekek miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Kiemelten fontos feladatunknak tekintjük a környezeti tartalmak megismerésén keresztül a gyermekek ismereteinek gazdagítását, környezeti nevelésük biztosítását.

Vidéki óvoda lévén tágas udvarral, zöld környezettel, gyönyörű hársfákkal, jó adottságokkal rendelkezünk. Két magasságyást építettünk az óvoda udvarára. Évszakokhoz kötődően már kora tavasszal olyan témaheteket tervezünk, ami a zöldségek köré épülve gazdagítja a gyerekek ismereteit, alakítja a környezettudatos szemléletet, egészséges táplálkozást. Közös ültetés, veteményezés, majd nyáron ennek a gyümölcse megjelenik a gyerekek tevékenységeiben. Őszi időszakban pedig a szüret(szőlő, alma, dió) köré szervezünk tudatosan olyan témaheteket(projekteket) amik a gyerekek minden tevékenységébe beépülnek. Ezek a tartalmak a nemzetiség nyelvén is megjelennek, beépülnek a gyerekek tevékenységeibe. Így segítjük elő a környezet és egészségtudatos életvitel kialakítását.

Kirándulásaink, sétáink a Balaton partra és a közeli városokba segítik környezetünk szűkebb és tágabb megismerését. A közlekedésről saját tapasztalataik útján szereznek a gyermekek ismereteket pl.utazás tömegközlekedési eszközökkel autóbusszal. A gyalogos közlekedésről a szűkebb és tágabb környezetben tett séták alkalmával van módjuk ismereteket szerezni.

Az óvodánk közelében található posta, kertészet, könyvtár, faluház, orvos stb. látogatása, melynek során az emberek mindennapi munkáját ismerhetik meg a gyermekek.

A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat fontosnak tartjuk. Az óvodánk alkalmazottai szem előtt tartják a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, a fenntartható fejlődésre, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására. *(Kapcsold le a villanyt! Zárd el a csapot! ne folyasd a vizet feleslegesen!)* Óvodánk kapcsolódik a települési, a tágabb környezeti színterek zöld jeles napi hagyományaihoz. (természet-ünnepek, a víz világnapja, föld napja). A gyerekek által használt eszközöket vásárlásánál is prioritás a környezetbarát eszközök, játékok beszerzése. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert. A gyermekek mozgásának elősegítésére (lábboltozat erősítés, egyensúlyérzék fejlesztés) farönkből készült *lépegető* szülői közreműködésével az óvodai környezetbe illeszkedve a gyerekek nagy örömeire került elhelyezésre az udvaron. (Különböző természetes anyagok felhasználásával kavicsok, tobozok, parafadugó, dió...) A gyermekek kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára. A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újra felhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul. Törekszünk rá, hogy az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására. Fontos feladatunk, hogy a gyereke megismerjék az óvodát, annak szokásrendszerét, később megismerkednek az óvoda közvetlen környezetével. Folyamatosan megfigyeljük az évszakok jelenségeit (színek, szépség, változások, időjárás, növények, állatok, öltözködés)

A séták alkalmával gyűjtünk kavicsokat, leveleket, terméseket. Ismerjük meg sétáink során a lakóhelyüket (utcák, boltok, orvos, iskola, templom, tájház, Balaton-part). Ismerkedjenek házi állatokkal és a Balaton élővilágával. Könyvekből ismerkedünk a vadállatokkal. Beszélgetünk a családról.

Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, lakóhelyünk és a környező települések megismerésére. Monoszló, Balatonszepezd, Nivegy-völgyi települések, hiszen ezen településekről is járnak gyermekek az óvodánkba.

A tapasztalatok gyűjtésével rávezetjük a gyermekeket az összefüggések meglátására pl. olvadás, rügyeztetés, eső, szivárvány, jég. Az ok-okozati viszonyok megláttatására. Tudják bemutatni a családjuk tagjait, otthonukat.

A német nyelven szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket, a különböző környezetismereti témákban (család, évszakok, állatok, orvos, stb.).

Megismerkedünk a gyógyfüvekkel, mezei virágokkal és azok felhasználásával (csipkebogyótea, hárstea, csalántea).

A német nyelven szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket a különböző környezetismereti témákban (család, otthon, évszakok, állatok, növények stb.).

A kiscsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermekekkel való személyes beszélgetésekre. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, kérdéseiket megválaszoljuk. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének gyarapítását. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, szándékaik kifejezését mindkét nyelven. A gyerekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus feladata, hogy segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása valósul meg.

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Célunk:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.

- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel.
- Mozgásos feladatnál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom

Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetőek. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét
- Tudják születési helyüket és idejüket
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat
- A gyermekek ismerik a szűkebb környezetük értékeit, műalkotásokat
- Ismernek több a háziállatot, vadállatot, madarat, bogarat
- ismernek néhány környezetükben előforduló növényt és azok gondozását

- Ismerik a közlekedési eszközöket. Gyakorlatot szereztek az elemi közlekedési szabályok betartásában
- Ismerik a környezet megóvásának legfontosabb szabályait (pl. elzárják a vízcsapot, hogy feleslegesen ne folyjék a víz, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ismerik, hogy szemétből is lehet valamit készíteni stb..)
- Tudnak legalább 10-ig számolni, össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint
- Képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Helyesen értelmezik és használják az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb....
- Helyesen használják a névutókat.
- Az alapvető síkformákat felismerik, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képesek részekből az egészet kirakni
- Ismerik az alapvető mértani testeket, azokat képesek felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest)
- Tapasztalatuk van a tükrökről, szimmetriáról
- Azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.
- Ismerik a jobbra-balra irányokat értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé, közé stb..)
- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően Ismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományokat, szokásokat, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit
- Szeretik és védik a természeti értékeket
- A nemzetiségi szokások, kultúra, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése, tisztelete és megbecsülése.

Az SNI gyermekek:

- tájékozódjanak szűkebb környezetükben, tudják az óvoda helységeinek használatát, felismerik lakóhelyük környékén található épületeket, üzleteket
- ismerik a velük kapcsolatban lévők munkáját (óvónő, fejlesztőpedagógus, logopédus, orvos stb.)
- elemi matematikai képességgel bír (mennyiség, számosság, alak – forma)

6.7. Érzelmi nevelés és a társas kapcsolatok hatása a nemzetiségi nyelvi feladatok megvalósításában

Nyugodt, szeretetteljes óvodai légkört biztosítunk, hogy a gyermekeknek már az óvodába lépés pillanatában pozitív viszonyulása alakuljon ki a német nyelvhez. A biztonságos, derűs, társas kapcsolat segíti a nemzetiségi nyelvi párbeszéd kialakulását. Az átélt esztétikai élmények segítik a gyermek kötődését a kisebbségi nyelvhez.

A gyermeki tevékenységek hatása a nemzetiségi nyelvi nevelésre

A **játék** a kétnyelvű nevelésben igazi fejlesztő hatású, mert szabad, önként vállalt cselekvések kifejezésére készítetik a gyermekeket. Ebben a helyzetben spontán gyakoroljuk a válaszadó szerepet. Az önként vállalt párbeszéd reprodukálására ösztönözzük őket.

A **mese, vers, dramatikus játék**: a német nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából azokat a verseket, meséket, mondókákat közvetítjük, amelyek a gyermekek kisebbségi identitását alakítják. A helyi gyűjtésből is válogatunk, ha megfelel az életkori sajátosságoknak, hogy a gyermekek megismerkedhessenek a tájnyelvvél, ill. a helyi nyelvjárással is.

Az **ének, énekes játékok, zenehallgatás, gyermektánc** a német nemzetiségi kultúrából válogatva segítjük a német nyelv elterjedését. A gyermekeknek helyi gyűjtésből is válogatunk igényes életkornak megfelelő énekeket. Nemzetiségi táncokat tanítunk és részt veszünk minden évben a tánctalálkozókra.

A **környezet tevékeny megszerettetése**: Sok lehetőséget rejt magába a nemzetiségi szokások, kultúra, népviseleti hagyományok, tánc, tárgyi jellemzők megismertetése.

A nemzetiségi nyelvi szókincs lehetséges tartalma a tevékenységekben:

- szerepjátékok, bábjátékok, nyelvi didaktikus játékok
- mondókák, versek, mesék, rigmusok, szólások
- ritmusos mondókák, énekek, dalos játékok
- növények, állatok, emberek, évszakok jellemzői, tárgyak helyi nevezetességek

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekben kialakul a pozitív viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
- Életkorának és egyéni képességének megfelelően rendelkezik olyan passzív szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket értse a nemzetiség nyelvén
- Tud tájékozódni a kommunikációs helyzetben

6.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. Az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- *örömmel és szívesen* végzett aktív tevékenység
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a *kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság* alakításának fontos lehetősége
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája

A gyermeki munka az óvodapedagógustól *tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést* igényel.

Feladatok

• A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3-8 éves korban

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben a mi segítségünkkel, később önállóan végezzenek munka jellegű tevékenységet. Mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Segítségünkkel minél többször éljék át a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk legyen buzdító, erősítő, mely elősegíti a pozitív viszony kialakulását a rendszeres munkavégzéshez. Valamennyi életkorban nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.

A gyerekeket kezdettől fogva bevonjuk a munkába. Mivel az önkiszolgálásnak nagy jelentősége van a gyermekek önállóvá válásához, ezért nagy türelemmel, sok segítséggel kezdjük a gondozási tevékenységek végzését: testápolást, öltözködést, étkezést.

Mindennapi munka a környezet rendben tartásáért végzett tevékenység pl.: a játékok elrakása, segítség a terem rendezésében, díszítésében. Ezeket a tevékenységeket rendszeresen együtt végezzük, így alakítjuk ki bennük a szép környezet iránti igényt. A naposi feladatok ellátása az örömezzet mellett, felelősségtudat alakítását önállóságot fejleszt alakít ki a gyerekekben.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Kitartóan, felelősséggel végzik az alkalmi munkákat.
- Személyükkel kapcsolatos teendőiket önállóan ellátják.

Az SNI gyermekek:

- szívesen vállalnak egyéni megbízatást
- önállóan végzik a személyes teendőiket
- a munkavégzés használt eszközök használatát ismerik
- képesek elfogadni a segítséget
- játéktevékenység után segítenek a játékok elrakásában
- rendet tartanak öltözőszekrényük körül

6.9. Tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat.

A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett **párhuzamos tevékenységi formákban**, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely **elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.**

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során **egyéni, pozitív értékeléssel** segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Feladat

- **A tanulási tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3-7 éves korban**

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- **a játékos, cselekvéses tanulás;**
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első *alakváltozáshoz*. Megváltoznak *testarányai*, *megkezdődik a fogváltás*. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, *testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes*.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. *Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik*. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

7.1. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a **szándékos bevésés és felidézés**, megnő a **megőrzés** időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Meg jelenik a tanulás alapját képező **szándékos figyelem**, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az **elemi fogalmi** gondolkodás is kialakulóban van.

7.2. Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.
-

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

7.3. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek

Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfigyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8. ÜNNEPEK

Az ünnep pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek. Közösségi tulajdonságok, esztétikai élmények elmélyítésére kerülhet sor általa. Az ünneplésben résztvevők a hétköznapiakból egy kiemelt, emelkedett hangulatú légkörbe kerülnek, ettől „feltöltődnek”, s ez kreativitásra, aktivitásra ösztönöz. Az ünnepek színvonalassága, szervezettsége óvodánkban hagyományokon alapszik.

A hagyományok ápolása, ezek fejlesztése, bővítése, valamint az intézmény jó hírnevének megőrzése az alkalmazotti és gyermekközösség minden tagjának kötelessége. Az ünnepek, megemlékezések rendezése és megtartása a gyermekek nemzeti identitástudatát alapozza, fejleszti, hazaszeretetüket mélyíti.

Az intézmény egyéb helyi hagyományai közé tartozó rendezvények a *közösségi élet formálását, a közös cselekvés örömét szolgálják*, a gyermekeket a felnőttek és egymás iránti tiszteletre nevelik.

Az ünnepeket hosszú időtartamú felkészülési idő előzi meg, mely biztosítja a gyermekek megfelelő érzelmi ráhangolódását, az életkoruknak megfelelő elmélyülést. Az ünnepek kellő színvonala minden óvónő belső szükséglete. Az ünnepekhez kapcsolódó hagyományok ápolása kovácsolja közösséggé a gyerekcsoportot.

Az ünnepek jó alkalmat adnak a családdal való kapcsolattartásra, a bensőséges együttünneplésre.

Az óvoda és a szülők együttműködésének erősödését segíti bekapcsolódásuk egy-egy ünnep lebonyolításába. A szülők az előkészületekben való részvételükkel emelik az ünnep hangulatát, miközben az óvodai csoporttal, az óvónőkkel és a többi szülővel együtt osztoznak az ünnep örömeiben.

Az ünneplést befolyásoló tényezők, alapelveink:

- Tartalmában a műsorok, rendezvények igényesek, jól szervezettek, a gyermekek számára érthetőek, élvezhetőek legyenek.

- Teremtsük meg a csoportformáló, összetartó erőt kialakító közös örömet, meghittséget, a közös rítusok adta biztonságos élményt
- Az ünneplés mellett nyerjen hangsúlyt a ráhangolódás és a levezetés is, érvényesüljön a folyamatjelleg, ennek szellemében, cselekvéses formában vegyenek részt a gyerekek
- A külső formák is járuljanak hozzá az ünnep hangulatának emeléséhez: ünneplő ruha, feldíszített terem, ünnepi asztal, esetleg különleges színek, fények, hangok és illatok. Mindez az óvodás gyermek számára érzelmileg lényegesebb, mint az értelmi tényezők
- A nyitott ünnepek esetében, a családok meghívásánál elsődleges célunk a kapcsolat mélyítése, az ízlésformálás, a családi hagyományok szélesítése

Ünnepeink megszervezésében megkülönböztetünk zárt (csak óvodásainknak), illetve nyitott (szülőkkel közös) ünnepeket. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva ezen kívül délelőttre, ill. délutánra szervezzük az ünnepet.

Kötelező ünnepek, a továbbiakban leírt szervezeti formában a következők:

Zárt ünnepeink: résztvevői az óvoda gyermek és felnőtt közössége, esetleg meghívott vendégek (szereplő iskolások, stb.)

- **Mihály nap (szeptember 29)**
- **A népmese napja (Benedek Elek születésnapján, szept. 30.-án)**
- **Mikulás (december 06.)**
- **Karácsony (december 24. előtti hét kedd reggel)**
- **Farsang (mozgóünnep Vízkeresztől a Húsvétot megelőző nagyböjt kezdetéig)**
- **Március 15.**
- **Víz világnapja (március 22.)**
- **Föld napja (április 22.)**
- **Húsvét (mozgóünnep, nagyböjt lezárulásának ünnepe)**
- **Pünkösöd**
- **Születésnapok**

Nyitott ünnepeink: résztvevői az óvoda gyermek és felnőtt közössége a családokkal együtt (a szervezés módját, időpontját a szülőkkel legalább egy héttel az ünnep előtt pontosítjuk, írásos formában is)

Idősek napja (október 1.)

Márton nap (november 11.)

Anyák napja (május első vasárnapja utáni hét kedd, szerda)

Évzáró (május utolsó péntek)

Gyermeknap

9. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelmet legmagasabb szinten hazánkban az 1997. évi XXXI. törvény szabályozza, mely a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról és a 2003. évi IV., valamint XIV. törvények módosításáról szóló rendelkezések.

11.§ (1) Gyermeki jogok védelme

"A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik."

9.1. Az óvodánk gyermekvédelemi célja

A társadalmi lehetőségeket maximálisan kihasználva elősegítjük a Sajátos nevelési igényű a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek egészséges személyiségfejlődését. Tanácsokkal, megfelelő szakmai segítség felajánlásával segítséget nyújtunk a szülői kötelességek teljesítéséhez. A családi nevelést kiegészítve neveljük gyermekeinket, együttműködve a szülőkkel. Az óvodai szervezeti és működési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően a különböző intézményekkel, különösen a Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal tartjuk a kapcsolatot.

Kapcsolattartás a gyermekek védelmét ellátó szervekkel:

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Tanulási képességet vizsgáló rehabilitációs és szakértői Bizottság
- Polgármesteri Hivatal: Szociális osztály
Jegyző
Gyámhivatal
- Rendőrség

Veszélyeztetettnek kell tekinteni azt a gyermeket, akinek a törvényben megfogalmazott jogai jelentősen sérülnek. (1997. évi XXXI. tv.)

Gyermeki jogok

6§ (1). A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő neveléshez.

6§ (2). A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéshez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

A nevelési és oktatási intézményekben alaptevékenységünkbe tartozik a gyermekek védelmében végzett **prevenció**.

Feladatunk, az Alapító okiratunkban szereplő SNI gyermekek fogadása, gyermekcsoportban történő integrált nevelése, szakszerű ellátásuk biztosítása, képességük, személyiségük fejlesztésének elősegítése szakemberek segítségével.

A gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek törvényben meghatározott jogainak védelmét. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

A gyermekjogi képviselő indokolt esetben megkeresi az óvoda fenntartóját, illetve szükség szerint a gyermek érdekében a gyámhatóságnál eljárást kezdeményez.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A nevelési intézmény igazgatója felel a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre. Nevelési intézményben a pedagógus számára a kötött munkaidőnek neveléssel *le nem kötött részében a gyermekvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása rendelhető el.* **A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.**

9.2. Gyermekvédelmi felelős tevékenysége:

Kapcsolattartás

- Az óvoda dolgozóival- óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajka
- A szülőkkel, a családokkal
- A segítő intézményekkel:

Tájékoztatás és információ közvetítés

- Ismeri a segítő intézmények feladatait, a tanácsadó és szolgáltató hálózat tagjait, elérhetőségeiket, kapcsolat tartó személyeket. Erről folyamatosan tájékoztatja az óvodapedagógusokat, és a szülőket (faliújságon, szülői értekezleten, fogadóórán)

Programok szervezése

- Tájékoztatót tart különböző kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről
- Prevenációs és szabadidős programokat szervez a családoknak.

Jelzőrendszer működtetése

- Felmérést készít a Veszélyeztetettség felmérő táblázat segítségével a hátrányos, és veszélyeztetett gyermekről az óvodában
- Tervezi és szervezi az esetmegbeszéléseket.
- Anamnézist készít a szülővel, környezettanulmányt végez.
- Dokumentálja az esetmegbeszéléseket, nyomon követi az intézkedéseket.
- Részt vesz a jelző rendszeri értekezleteken, esetkonferencián, esetmegbeszélésen.

A gyermekvédelmi felelős köteles a gyermekekről szóló belső dokumentációt szolgálati titokként kezelni, személyiségi jogait, adataikat a mindenkor hatályos adatvédelmi és személyiségi jogokat védő törvények tiszteletben tartásával kezelni.

A következő esetekben feltétlenül szükséges a javaslattevő a Gyermekjóléti Szolgálat felé ill. helyi Önkormányzat Szociális és Gyámügyi Osztály felé

- 3. életévét betöltött gyermeknek óvodában iskolai életmódra felkészítő

foglalkozásokon kell részt vennie.

- Az óvodába beíratott gyermek rendszeres óvodába járás kötelezettségének elmulasztása esetén.
- A gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő hiányosság esetén
- Beadvány rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre
- Gyermekétkeztetéshez támogatás kérése.

A gyermekvédelmi felelős a munkájához szükséges továbbképzéseken, előadásokon vegyen részt, s tájékoztassa a csoportban dolgozó óvónőket az aktuális feladatokról.

10. DIFFERENCIÁLÁS, INKLÚZIÓ, INTEGRÁCIÓ

Programunkban a *differenciált fejlesztés* azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon bontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai háttérét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szinten belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

A pedagógus feladata a dajkák felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás az Nkt. 13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek,

- különleges bánásmódot igénylő gyermek,
- sajátos nevelési igényű gyermek, (ami benne van az Alapító okiratban)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

kiemelten tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség, estében.

Programunk felfogása szerint:

- minden kisgyerek fejleszthető.
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás)
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

Kiemelten tehetséges gyermek nevelése

A tehetség korai jelei:

Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggá.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- a családnak,
- az óvodának,
- a társaknak.

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességűekkel azonosították. A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).
- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában:

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Az óvodánkban a gazdagító tevékenység az alábbi területeken zajlik:

- Vizuális tevékenységben
- Zenei tevékenységekben
- Mozgásos tevékenységben

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észrevenni. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor

- Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi
- Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, fejleszti a gyermeket.
- Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.

A nemzetközi vándorlások hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyerekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Óvodai nevelési programunkban olyan készségek fejlesztése is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális készségek (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében

- A család a szocializáció első színtere.
- Erősítsük családi nevelést.
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk.
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

11. A PROGRAM TERVEZÉSE

A programunkhoz kapcsolódó szakmai dokumentumok:

Az igazgató éves pedagógiai munkaterve, mely összefűzi az egyes csoportok éves pedagógiai munkáját. Az óvodai program éves tervezése, az óvodapedagógusok által vezetett hivatalos csoportnaplóban történik. (Ovikréta)

- Tervezés 1 évre: tevékenységek tartalmához szükséges anyagot tartalmazza.
- Tervezés 3 hónapra: Nevelési feladatok: az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés (játék, munka)
- Tervezés 10 napos ciklusokban: Verselés, mesélés/ Ének, zene, népi játék, tánc/ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka/ Mozgás/ Külső világ tevékeny megismerése (matematika tartalmú tapasztalatszerzés-a mindennapi élet matematikája)

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Tervezés: Naponta max. 45 perc időtartamú iskola-előkészítő fejlesztő kezdeményezett pedagógiai tevékenység (cselekvő felfedező párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek tervezése)

A hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. (Tematikus terv 10 napos ciklusra)

Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés (Napi tervezése)

Programunk fontos eleme, jogszabály szerint, az óvodás gyermekek fejlődésének folyamatosan nyomon követése. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható. Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai részsképeség vizsgálatot végeznek a tanköteles korú gyermekek esetében.

Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda igazgatója tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a

köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda igazgatója az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a 93/A. § szerinti dokumentációban rögzíti. (Ovikréta)

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

93/A. § * (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza (Ovikréta)

- a gyermek anamnézisé
- a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Indokolt esetben kezdeményezzük, a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét.

Az óvodapedagógus a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – jogszabály szerint vezetett dokumentációban rögzíti.

Óvodai nevelési programot vegyes életkor szerint szervezett óvodai csoportokban valósítjuk meg.

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. (Ovikréta) Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodaigazgató aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődei ellátásban részesültek,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,

- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként
- nevelési feladatokat
- szervezési feladatokat,
- tervezett programokat és azok időpontjait
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket

12. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Szervezési feladatok

- Integrációt elősegítő csoportalakítás
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása
- Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)
- Pedagógiai munka kiemelt területei
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység

- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen a Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, Védőnői hálózat korai képességfejlesztéssel kapcsolatos tanácsadás
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási készítés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)
- Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése pl. anyák napja, gyermeknap

13.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen

- az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
- az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
- a teljesítmények értékelésénél
- az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
- az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

A pedagógiai program megvalósításához szükséges a nevelőmunkát segítő játékok és eszközök felsorolása

sorsz	Nevelési terület	Eszközfajták
1.	Különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	<i>csoportszobai és udvari</i> ▪ Óvodai babaszobai bútor ▪ Óvodai babakonyhai bútor ▪ Bababölcső ▪ Puha babák ruhatárral ▪ Babatextília ▪ Babaedények (készlet) ▪ Fagyümölcsök, zöldségek ▪ Seprű, lapát, felmosó ▪ Vasalóállvány, vasaló ▪ Kormánykerék ▪ Orvosi eszközök ▪ Fodrászeszközök ▪ Faállatok ▪ zöldségek, gyümölcsök fa ▪ Műanyag állatkészlet ▪ Autók, buszok, repülők, hajók ▪ Építőkocka, fa ▪ Építő készlet ▪ Lego készlet
2.	Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	<i>csoportszobai és udvari</i> ▪ Óvodai többfunkciós mászóka ▪ Labdák (kicsi, nagy) ▪ Tornakarikák ▪ Tornakendők ▪ Tároló kosarak ▪ Rollerdeszka ▪ Rugós deszka ▪ Kavicslépegető, lépőkő, "hegycsúcsok" ▪ Egyensúlyozó korong ▪ Körkötél ▪ Bója ▪ Ugráló labda készlet ▪ Ugrókötél ▪ Nagy, vastag tornakötél - húzókötel ▪ IKEA alagút ▪ Bordásfal

3.	Ének, zene, énekes játékok eszközei	
	Hangszer (pedagógusoknak)	▪ furulya ▪ metallofon ▪ gitár
	Hangszer (gyermeknek)	▪ Gyermekhangszer készlet, benne: ▪ Dob ▪ Ujjcintányér ▪ Cintányér ▪ Hangvilla ▪ Csengők ▪ Harangok ▪ Triangulum ▪ Furulya ▪ Xilofon ▪ Kasztanyetta ▪ Egyéb ritmushangszerek
4.	Az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	▪ Kesztyűbáb készlet - 5 db-os ▪ Ujjbáb készlet - 5 db-os ▪ Vetítővászon ▪ Diavetítő ▪ Bábparaván ▪ Tábla ▪ Textil fejdíszek - készlet 5 db-os ▪ Jelmezek ▪ Anyanyelvi képkirakó ▪ Mesekönyvek ▪ Fejlesztőjáték ▪ Diafilmek
5.	Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	▪ Ravensburger társasjátékok ▪ Kirakó játékok / puzzle ▪ Memória játékok ▪ Sakk ▪ Kártyajátékok ▪ Dominó ▪ Matematika 1-2-3 ▪ Logico, ▪ Minimatt ▪ Activity ▪ Homokozó-készlet 64 db-os ▪ Konstruktív játékok ▪ Mesekártya ▪ Mágneses betű- és számkészlet ▪ Gyöngyfűző készlet ▪ Papírtégla készlet ▪ Favonat készlet
6.	Ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	▪ Ecsetek – készlet, marokecsetek ▪ További ecsetek - készlet ▪ Vízfestékek ▪ Flakonos festékek (tempera)

		▪ Ollók ▪ Agyag - kg ▪ Gyurma - szett ▪ Színes papírok - szett ▪ Fehér papír ▪ Színes ceruza - készlet ▪ Filc tollak ▪ Zsírkréta - 24-es készlet ▪ Waldorf ceruzák ▪ Festéktálak ▪ Fonalak ▪ Kreatív kellékek (zsenília, krepp papír, gyapjú, hullámpapír, origami papír, stb.) ▪ Termések, egyéb anyagok ▪ Szövőkeretek ▪ Körmöcskék ▪ Kézimunka készlet ▪ Ceruzahegyező ▪ Ragasztó ▪ Ragasztó stiftok ▪ Festőkabátok ▪ Ragasztó pisztoly ▪ Ablakfesték - 5 darabos ▪ Arcfesték - 10 darabos ▪ Kréta
7.	A természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	▪ Mikroszkóp ▪ Tükör kisméretű ▪ Nagytükör ▪ Zöldség párosító ▪ Gyümölcspárosító ▪ Évszak kirakó ▪ Földgömb ▪ Nagyító ▪ Parafa táblák
8	Munka jellegű tevékenységek eszközei	▪ Virágcserep ▪ Gyermek szerszámok - kapa, gereblye ▪ Seprű ▪ Lapát
9.	IKT eszközök	▪ okos telefon ▪ tablet ▪ projektor ▪ laptop ▪ egyéb

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Óvodai nevelés országos alapprogramja	A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	Szolnok 1997
Mérei Ferenc - Binét Ágnes: Gyermeklélektan	Bp. Gondolat 1975
Dr. Kovács György- Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában	Debrecen 1995

Gyermekirodalmi szöveggyűjtemény	
Zilahy Józsefné: Mese, vers az óvodában	Eötvös József Kk. 2001
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában	Zeneműkiadó 1982
Forrai Katalin: Ének az óvodában	Editio Musica 1993
DIFER Programcsomag – Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer 4-8 évesek számára	Mozaik Kiadó 2004.

<i>EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK AZ ÓVODÁBAN</i> <i>Bukovicsné Nagy Judit</i>	http://old.tok.elte.hu/kutatokozpont/upload/publikacio/darvay/bukovicsne.pdf
<i>Alapvető életvezetési készségek</i>	https://epale.ec.europa.eu/hu/blog/alapveto-életvezetesi-keszsegek-hogyan-birkozzunk-meg-felnott-elet-kihivasaival-jol-es
<i>A mozgás szerepe a tanulásban – dr. Gyarmathy Éva</i>	https://www.youtube.com/watch?v=v3OgEdUtK7U
Mészáros Vincéné: Óvodai bábjátékok	Tankönyvkiadó 1982
Dr. Dankó Ervinné: Irodalmi nevelés az óvodában	Okker 2003
Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk	Okker2001
Antal Judit: Mentálhigiéne az óvodában	Barbori BT. 2008
Gabnai Katalin: Drámajátékok	Helikon 2005
N.Kollár Katalin - Szabó Éva: Pszichológia Pedagógusoknak	Osiris Kiadó 2004
Michael Cole - Sheila R. Cole Fejlődéslélektan	Osiris 2006
Atkinson - Hilgard: Pszichológia	Osiris 2006
Dr. Balázs Szűcs Judit A gyermekközpontú vizuális nevelés	SZORT Bt. 2005
Montágh Imre: Tiszta beszéd	Holnap Kiadó Kft. 2006
Tóth Erika Katalin: Szó-beszéd Beszédjavító mondókák	Móra könyvkiadó 2011
Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban	Okker 1999

Zsámboki Károlyné-Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel	Okker 2008
Farmosi István: Mozgásfejlődés	Dialóg Campus 2002
Pappné Gazdag Zsuzsanna: Újabb utánzó gyakorlatok - Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok	Flaccus Kiadó 2005
Pappné Gazdag Zsuzsanna: A babzsák	Flaccus Kiadó 2008
Pappné Gazdag Zsuzsanna: A karika	Flaccus Kiadó 2007
Gergely Ildikó: Mit? Miért? Hogyan? - Sokmozgásos testnevelési játékok - Módszertani füzet óvodapedagógusoknak	Redact 2000 Bt: 2001
Gergely Ildikó: Mit? Miért? Hogyan? - Kondicionális képességek fejlesztése és mérése - Módszertani füzet óvodapedagógusoknak	Redact 2000 Bt: 2004
Székel Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata	Az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata, Budapest 2003
Bihariné Dr. Krekó Ilona, Kanczler Gyuláné dr., Labanc Györgyi: Környezetkultúra az óvodában	Magyar Szakképzési Társaság, Budapest 2005
Természetismeret az óvodapedagógus szak hallgatóinak	ELTE Tanító. és Óvóképző Főiskolai Kar jegyzete Budapest 2006
Porkolábné Dr. Balogh Katalin, Dr. Balázs Szűcs Judit, Szatné Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program – kudarc nélkül az iskolában	Trefort Kiadó Bp. 2004.